

Economisch - Statistische Berichten

47e JAARGANG - 19 DECEMBER 1962 - No. 2368

Restaurant
CHALET SUISSE

Vous y choisirez votre plat préféré
parmi ses cent spécialités

Rotterdam, Kievitslaan 31, tél 12 52 48.
Amsterdam, Leidseplein 10a, tél 6 21 05
Schéveningue, Boulevard, tél 55 84 00
La Haye, Noordeinde 123, tél 11 36 80

F. A. VOIGT & Co. N.V.

OPGERICHT 1857

CARGADOORS

BEVRACHTERS

AGENTEN VAN

HANSA LIJN — BREMEN
OY FINNLINES LTD. — HELSINKI

ROTTERDAM
VAN VOLLENHOVENSTRAAT 33
TELEFOON 11 59 00
TELEGRAMADRES-VOCOSHIP
TELEX 212 86

AMSTERDAM
ROKIN 109-111
TELEFOON 24 27 35
TELEGRAMADRES-VOCOSHIP
TELEX 122 85

R. MEES & ZONEN

Bankiers en assurantiemakelaars
ROTTERDAM

Alle assurantiën

Beleggingen

en

vermogensbeheer

**ECONOMISCH-
STATISTISCHE BERICHTEN**

Uitgave van de
Stichting Het Nederlandsch Economisch Instituut

Adres voor Nederland: *Pieter de Hoochweg 118, Rotterdam-6.*
Telefoon redactie: (010) 5 29 39. Administratie: (010)
3 80 40. Giro 8408.

Privé-adres redacteur-secretaris: *Drs. A. de Wit, Sleedoorn-
laan 17, Rotterdam-12, tel. (010) 18 36 32.*

Bankiers: *R. Mees en Zonen, Rotterdam, Banque de Com-
merce, Koninklijk Plein 6, Brussel, postcheque-rekening
260.34.*

Redactie-adres voor België: *Dr. J. Geluck, Zwijnaardse Steen-
weg 347, Gent.*

Abonnementen: *Pieter de Hoochweg 118, Rotterdam-6.*

Abonnementsprijs: *granco per post, voor Nederland en de
Overzeese Rijksdelen (per zeepost) f. 29,—, overige landen
f. 31,— per jaar (België en Luxemburg B.fr. 400).*

*Abonnementen kunnen ingaan met elk nummer en slechts
worden beëindigd per ultimo van een kalenderjaar.*

Losse exemplaren van dit nummer 75 ct.

Advertenties: *Alle correspondentie betreffende advertenties
te richten aan de N.V. Koninklijke Nederl. Boekdrukkerij
H. A. M. Roelants, Lange Haven 141, Schiedam, tel. (010)
6 93 00, toestel 1 of 3.*

Advertentie-tarief *f. 0,36 per mm. Contract-tarieven op aan-
vraag. Rubrieken „Vacatures” en „Beschikbare krachten”
f. 0,72 per mm (dubbele kolom). De administratie behoudt
zich het recht voor om advertenties zonder opgave van
redenen te weigeren.*

M.A.B. n.v.
K. C. SLIJK

Schiedamsevest 44 d - Rotterdam-1
Tel. 010 - 11 91 11 (2 lijnen)

*M*akelaars in onroerende goederen.
Vertrouwensopdrachten.

*A*dministraties voor Verenigingen
van Eigenaren (Appartementenwet)

*B*emiddeling bij aan- en verkoop
van appartementen (horizontale
verkoop). Specialisten sedert 1951.

★ **TAXATIES** bij aan- en verkoop,
voor successieaangiften, enz.

★ **HYPOTHEKEN**

GRATIS op aanvraag beschikbaar:
"M.A.B. n.v.-Nieuws" - ons maandblad, waarin
regelmatig aantrekkelijke aanbiedingen volledig
omschreven worden opgenomen.

COMMISSIE VAN REDACTIE: Ch. Glass; H.W. Lambers; J. Tinbergen.
Redacteur-Secretaris: A. de Wit.
Adjunct Redacteur-Secretaris: M. Hart.

COMMISSIE VAN ADVIES VOOR BELGIË: F. Collin; J. E. Mertens
de Wilmar; J. van Tichelen; R. Vandeputte; A. J. Vlerick.

In memoriam L. M. Koyck

In mei 1945 kwam Leendert Marinus Koyck aan op het in die tijd in een woning aan de Nieuwe Binnenweg gevestigde Nederlandsch Economisch Instituut. Ook hij wenste weer aan het werk te gaan. De gelegenheid daartoe werd ruimschoots geboden door de vragen die de gemeente Rotterdam aan het N.E.I. had gesteld betreffende de volgorde waarin de werkzaamheden voor de wederopbouw van de verwoeste stad dienden te geschieden. Met behulp van een aan de budgetstatistieken ontleende rangorde van de consumentenbehoeften werd een schema opgesteld dat als basis voor een advies zou kunnen dienen. Het was door dit onderzoek dat Leen Koycks belangstelling voor de theorie van het consumentengedrag werd gewekt, een belangstelling die later haar weerslag zou vinden in verschillende publikaties en interne rapporten handelende over of samenhangende met dit onderdeel van de economische theorie.

Het strookte echter niet met zijn van nature brede belangstelling zich uitsluitend op dit deel te concentreren. Het macro-economische complement van de consumptie, de investeringen, vormden van meet af aan een onderwerp dat hem fascineerde. Dit gold wel in het bijzonder, voor de dynamische aspecten van het investeringsgedrag, tot uitdrukking komend in de reactiepatronen in de tijd ontstaan als gevolg van veranderingen in de data. Dat

hij daarbij niet wenste te blijven staan bij het poneren van theorieën zonder meer sproot eenvoudig voort uit de hem eigen kritische zin waarmee hij meer nog dan die van anderen zijn eigen theoretische ontboezemingen bezag. Aan het poneren van een nieuwe theorie zag hij onherroepelijk verbonden de noodzaak tot het ontwerpen van een toetsingsmethode die zou dienen vast te stellen in hoeverre de theorie als een *werkelijk* nieuwe bijdrage tot de economische wetenschap zou kunnen worden beschouwd.

Een eerste indicatie over de richting die hij met zijn studies van reactiepatronen dacht in te slaan is te vinden in het commentaar dat hij in „Metroeconomica”¹⁾ van 1953 publiceerde op Tinbergens meting van lange termijn elasticiteiten in de internationale handel. De hierin kort geïntroduceerde ingenieuze techniek tot het meten van lange termijn elasticiteiten werd op magistrale wijze uitgebouwd tot een economische studie²⁾ van het tijdspatroon van economische reacties, toegepast op het investeringsgedrag waarop hij op 23 september 1954 cum laude promoveerde. Prof. Dr. J. Tinbergen was zijn promotor.

¹⁾ Long-term foreign trade elasticities. A note.

²⁾ An econometric study on the time shape of economic reactions. North Holland Publishing Company 1954.

Alhoewel vóórdien reeds lector aan de Nederlandsche Economische Hoogeschool, was het goed dat hij door het voltooien van deze studie op de dag van zijn promotie hoogleraar werd. Op eigen wens had zijn tijdspatroom het formeel erkennen van zijn bijzondere capaciteiten al te lang verhinderd. Bovendien gaf zijn benoeming hem de gelegenheid tijdelijk terug te keren tot een oude liefde: „De empirische betekenis van de theorie van het consumentengedrag”, in zijn inaugurele rede welke hij op 20 januari 1955 uitsprak en die in enkele maanden uitgroeide tot een belangrijke bijdrage in de bundel „Verbruik en sparen, in theorie en praktijk” uitgegeven ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van de Rijkspostspaarbank. Reeds voordien had hij ook als één van de leiders van de „studiegroep Koyck” aandeel in het economisch onderzoek van het P.T.T.-bedrijf.

Er volgde een periode waarin hij ondanks de gestaag voortgaande uitbouw van zijn hoogleraarstaak, voortkomend uit het feit dat zijn didactische en wetenschappelijke kwaliteiten zowel als zijn warme menselijkheid hem tot de hoogleraar bij uitnemendheid stempelden, toch tijd vond deel te hebben aan de omvangrijke werkzaamheden van het N.E.I. en te werken aan een verdere verdieping van het inzicht in het economisch gebeuren. De urgentiebepaling van investeringen ondervond van zijn zijde belangstelling mede binnen het raam van zijn werkzaamheden als adviseur van de Rijkswaterstaat en het Instituut voor Cultuurtechniek en Waterhuishouding te Wageningen. Beide sectoren, het verkeer en de landbouw, hadden vanouds zijn intensieve belangstelling. Steeds weer ook trok hem de moderne groeitheorie en de veranderingen op lange termijn in de structuurcoëfficiënten van de gedragsrelaties van consumenten en producenten. Ook tijdens zijn dubbel gasthoogleraarschap in Meadville (Alleghany College) en Eugene (University of Oregon) zag hij kans zijn gedachten over dit onderwerp verder te vervolmaken en uit te bouwen. In een select internationaal

gezelschap van economen, uitgenodigd door de International Economic Association, werd hij in staat gesteld veel van zijn gedachten over dit onderdeel van de moderne economie concreet te formuleren in een voortreffelijke theoretische studie over „Economic growth, marginal productivity of capital and the rate of interest”. De verdediging van en de discussies over deze studie vonden plaats in de abdij van Royaumont bij Parijs in april van dit jaar.

Wellicht heeft hij hierbij te veel van zichzelf gevegd. Vrienden die tijdelijk in Amerika verbleven schreef hij vanuit Royaumont: „Ik zou al m'n nieuwe franks willen geven als jullie hier waren en we gewoon plezier in het leven konden hebben zonder economie”. Het studeren in een abdij lag hem niet doch werd draaglijk geacht vanwege de voortreffelijke wijnkelder „zoals in een klooster betaamt”.

En dit was de mens Leen Koyck. De mens die intens van het leven genoot en van het samenzijn met zijn vele goede vrienden, daarbij steunend op zijn sterk en hecht gezin dat ook zozeer door hem weer werd gesteund. De mens die men in een afschuwelijke tweestrijd bracht door hem een ministerschap aan te bieden doch die nimmer aarzelde als zijn steun werd gevraagd in het sociale vlak.

Toen op de grauwe ochtend van vrijdag 14 december bekend begon te worden dat het grote hart van deze mens stilstond leek het alsof geen enkele medewerker van het Nederlandsch Economisch Instituut ooit weer normaal aan het werk zou kunnen gaan.

Moge zijn vrouw steun vinden in de ontzaglijke dank die wij hem verschuldigd zijn en in de verslagenheid die heerst over de mogelijkheden om hem te vervangen. Wij zijn haar dankbaar voor de lange dagen die ze hem aan ons afstond en voor de kracht en de rust die zij en haar kinderen hem hebben geschonken om zoveel te kunnen doen.

L. H. KLAASSEN.

INHOUD

	Blz.		Blz.
In memoriam L. M. Koyck, door Prof. Dr. L. H. Klaassen	1211	De tenuitvoerlegging van de nieuwe In- en uitvoerwet, door Drs. P. S. J. Ablij	1221
De conjuncturele vooruitzichten voor 1963, door Drs. F. J. M. Meyer zu Schlochtern	1213	Israël en de E.E.G., door Dr. R. R. Levy	1222
Woningen voor geringe draagkracht, door Prof. Dr. Ir. H. G. van Beusekom	1216	Boekbespreking: Revue passeert de revue, bespr. door G. J. Aeyelts Averink	1224
Tax reform in the United States, door Prof. C. Lowell Harriss	1218	Geld- en kapitaalmarkt, door Dr. C. D. Jongman	1225

Met dit nummer is de 47e jaargang afgesloten

De conjuncturele vooruitzichten voor 1963

Naar een wereldconjunctuur?

Alvorens een beschrijving te geven van de conjuncturele ontwikkeling in de verschillende landen, loont het de moeite om te zien of de onderlinge afhankelijkheid van de verschillende gebieden veranderingen heeft ondergaan.

Er is al meer gesproken over het andere uiterlijk dat de jaren zestig hebben tegenover de jaren vijftig. De voornaamste veranderingen zouden zijn:

- de herstelperiode van continentaal Europa is beëindigd;
- de krachtiger Europese en wellicht Atlantische samenwerking;
- de ruimere plaats welke de problemen rond de ontwikkelingslanden in de wereld zullen krijgen.

In dit betoog zullen vooral de eerste punten van belang zijn. De landen welke thans tot de gemeenschappelijke markt behoren zijn in de jaren vijftig weinig beïnvloed geweest door de economische gebeurtenissen in andere landen. Hun eigen krachtige groei was oorzaak van deze „immunitet”. Zo hadden de gebeurtenissen in de Verenigde Staten weinig directe invloed door het geringe aandeel dat de handel met dit land had in de totale internationale handel van de Gemeenschap. Het indirecte effect, dat grotendeels liep over de grondstoffenlanden, werd afgezwakt. De krachtige groei van de landen van de huidige Gemeenschap compenseerde immers voor een groot deel de schommelingen op de Amerikaanse markt. Deze rol zal echter in de jaren zestig aan belang inboeten, indien de groei en de daarmee verbonden invoer van grondstoffen langzamer zal verlopen. Het gevolg is, dat de invoer van de ontwikkelingslanden, welke voor zo'n groot deel bepaald wordt door hun uitvoermogelijkheden, sterker onderhevig zal worden aan de conjuncturele schommelingen van hun voornaamste afzetmarkt. Dit zal weer de uitvoer van de Gemeenschap beïnvloeden en daardoor de economische bedrijvigheid, welke op haar beurt weer de invoer van grondstoffen bepaalt. De mogelijkheid van een dergelijke kettingreactie lijkt in de nu voor ons liggende jaren groter te worden, of anders gezegd: de mogelijkheid van een wereldconjunctuur neemt toe.

Ook het tweede punt — de krachtiger Europese en wellicht Atlantische samenwerking — wijst in deze richting. Bij een toetreden van het Verenigd Koninkrijk tot de Europese Gemeenschap zal het onderlinge ruilverkeer toenemen. De Engelse internationale handel is echter veel meer gericht op de grondstoffenlanden dan die van de continentale Europese landen. Het is dan ook begrijpelijk dat met het binnenhalen van het Verenigd Koninkrijk ook een grotere gevoeligheid voor het economisch gebeuren in de rest van de wereld zal worden geïmporteerd. Een toetreden van Engeland tot de Gemeenschap zou ook van invloed zijn op de houding van Amerika ten opzichte van de Gemeenschap. President J. F. Kennedy heeft — reeds vooruitlopend op deze ontwikkeling — zijn bevoegdheden laten verruimen. In de eerste plaats dient hier gedacht te worden aan de „Trade Expansion Act”. Er zijn dus redenen om de conjunctuur in de Verenigde Staten met grotere nauwgezetheid te volgen.

De Verenigde Staten.

In nog geen twee maanden heeft een merkwaardige zwenking plaats gevonden in de opvattingen over het toekomstig verloop van de Amerikaanse economie. Begin oktober publiceerde „Business Week” de uitslag van een onderzoek bij 35 adviseurs van grote Amerikaanse ondernemingen naar hun verwachtingen voor 1963. Van hen voorzag 75 pCt. een recessie in 1963. In het novembernummer gaf „Fortune” de resultaten van een nieuw onderzoek, waarbij deze pessimistische kijk omgeslagen was in een gematigd optimisme. Wat is de reden van deze omslag en vindt deze nieuwe houding steun bij de nieuwste gegevens?

TABEL 1.

Kerngegevens voor de Amerikaanse economie
(voor seizoenen gecorrigeerd)
(1961 = 100)

	1961	1962							
		1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	juni	juli	aug.	sept.	okt.
bruto nat. produkt	100	105,1	106,4	107,1					
In prijzen 1954:									
bruto nat. produkt	100	104,4	105,1	105,3					
prijswontwikkeling	100	100,7	101,2	101,7					
consumptieve uitgaven, ..	100	103,2	104,1	104,8					
waarvan aan duurzame goederen	100	106,0	107,2	107,2					
bruto-investeringen	100	109,5	110,9	108,0					
overheidsuitgaven	100	105,8	106,2	107,7					
industriële produktie		108,0	108,6	108,9	109,1	108,8			
verkopten van industrie (mrd. \$)	100	32,96	33,40	33,29	33,68				
netto nieuwe orders van industrie (mrd. \$)		32,43	33,26	32,83	33,38				
huizen, waarvan de bouw begonnen is (x 1.000)...		119	122	127	106	125			
winkelverkoop duurzame goederen	100	107,5	113,7	109,3	108,9	117,8			
totale verkoop	100	104,7	107,9	107,3	107,8	110,0			

Bron: „Survey of Current Business”, november 1962.

Het eerste deel van tabel 1 geeft geen bemoedigend beeld. Het derde kwartaal geeft bijna geen stijging meer te zien, voornamelijk door de daling van de bruto-investeringen. Bij de opstelling per maand vertoont één belangrijke indicator een kleine daling, nl. de industriële produktie. Dit is echter niet te verwonderen aangezien in de voorgaande maanden de verkopen van de industrie steeds boven die van de nieuwe orders hebben gelegen¹⁾. Dit kan natuurlijk niet blijven duren. Het voorlopig cijfer voor de werkloosheid laat een stijging zien voor de maand november.

Er zijn daarentegen ook enkele bemoedigende ontwikkelingen te noteren, waaraan de bovenvermelde optimistische stemming is toe te schrijven:

- de stijging van de winkelverkoop van duurzame

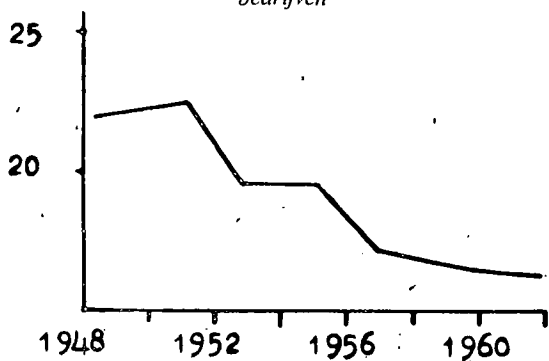
¹⁾ In de Amerikaanse statistiek zijn deze twee reeksen vergelijkbaar gemaakt, hetgeen wil zeggen dat iedere aflevering eerst opgevoerd is als order voor hetzelfde bedrag.

goederen. Vooral de vraag naar auto's is gestegen. Wachtlijsten moesten worden opgesteld. Gezien het axioma, dat een goed autojaar geen recessiejaar kan zijn wordt aan deze ontwikkeling veel waarde gehecht.

— de verhouding voorraden:verkopten van eindprodukten heeft het laagste peil van zeven jaar bereikt. Een kleine stijging van de vraag kan hierdoor sterk accelererend werken.

— het voorlopige cijfer voor de winsten van bedrijven geeft voor het derde kwartaal een stijging te zien.

Grafiek 1. Winst in procenten van de totale produktie van bedrijven

Bron: „Survey of Current Business” van november 1962.

Wat het laatste punt betreft, de winstmarges vertoonden reeds vele jaren een daling. Twee redenen zijn hiervoor aan te voeren:

— er vond een daling plaats van de bezetting van het produktie-apparaat;

— vooral in de laatste jaren hebben de loonkostenstijgingen de rentabiliteit aangetast, omdat deze niet afgewenteld konden worden op de koper langs een prijsverhoging ten gevolge van o.a. een groeiende buitenlandse concurrentie.

Deze daling van de rentabiliteit en ook het gebrek aan financieringsmiddelen heeft de investeringsbereidheid doen afnemen. Het is dus begrijpelijk dat deze factor nauwellettend wordt gevolgd. Toch zijn de winststijgingen veel te gering gebleven om een omkeer in de investeringsbereidheid te bewerkstelligen. Ook de stijging van de verkoop van duurzame goederen overtuigt niet, aangezien deze voor een deel ten koste ging van de verkopen van niet duurzame goederen.

De eindconclusie is dan ook, dat de verwachtingen voor 1963 niet al te hoog gespannen moeten zijn. Een krachtige opleving na de recente stagnatie is niet te verwachten, omdat de laatste maanden het beschikbaar inkomen weinig meer gestegen is, de investeringsbereidheid geen plotselinge wijziging zal ondergaan, de bouwmarkt flauw gestemd is en de overheid weinig ruimte heeft om haar bestedingen op te voeren aangezien er naar schatting een begrotingstekort zal zijn van \$ 8 mrd.

Een enkele opmerking dient nog te worden gemaakt over een mogelijke belastingverlaging begin van het volgende jaar. Het gigantische bedrag van \$ 10 mrd. werd reeds genoemd. Dit bedrag staat nog niet vast. Een uitgebreide bespreking is dus nog niet goed mogelijk. Wel kan worden gesteld dat de ingreep zeer krachtig zal moeten zijn wil deze effect sorteren, omdat vele industrieën nog lang niet op volle capaciteit werken.

De Europese Economische Gemeenschap.

Over het algemeen wordt niet aangenomen dat er een

daling zal plaatsvinden van de economische bedrijvigheid. De vice-voorzitter van de Gemeenschap, Marjolin, heeft er wel op gewezen dat het noodzakelijk is, dat de regeringen er zorg voor gaan dragen over economisch-politieke maatregelen te beschikken om bij een eventuele terugval handelend te kunnen optreden.

Een probleem waar vrijwel al de landen mee worstelen, is de stijging van de arbeidskosten. De lonen stijgen sneller dan de produktie (grafiek 2). Meermalen is op de gevaren van deze ontwikkeling gewezen, o.a. door Per Jacobsson, directeur van het Internationale Monetaire Fonds. Doordat deze kostenstijgingen niet kunnen worden doorgegeven door middel van prijsverhogingen neemt de rentabiliteit af en wordt de zelffinanciering bemoeilijkt. Hierbij kan nog gevoegd worden dat veel landen een vrij slecht ontwikkelde kapitaalmarkt bezitten en dat, o.a. in Frankrijk, een zeker verzet bestaat om geld van buiten in het bedrijf op te nemen. De investeringen zullen hierdoor ongunstig worden beïnvloed.

TABEL 2.

Kerngegevens voor West-Duitsland en Frankrijk ^{a)}
(procentuele stijgingen)

	1961	1962	1963
West-Duitsland:			
bruto nationaal produkt	9,9	7,4	5,5
idem in constante prijzen	5,3	3,1	2,7
prijzontwikkeling	4,4	4,2	2,7
bruto-investeringen	9,9	9,3	3,5
consumptieve uitgaven	10,1	8,3	6,0
uitgaven van de overheid	13,6	10,8	9,0
Frankrijk:			
bruto nationaal produkt	8,1	10,3	9,2
idem in constante prijzen	4,4	6,4	6,0
prijzontwikkeling	3,5	3,7	3,0
in constante prijzen:			
bruto-investeringen	8,0	5,8	6,2
consumptieve uitgaven	5,5	5,8	6,0

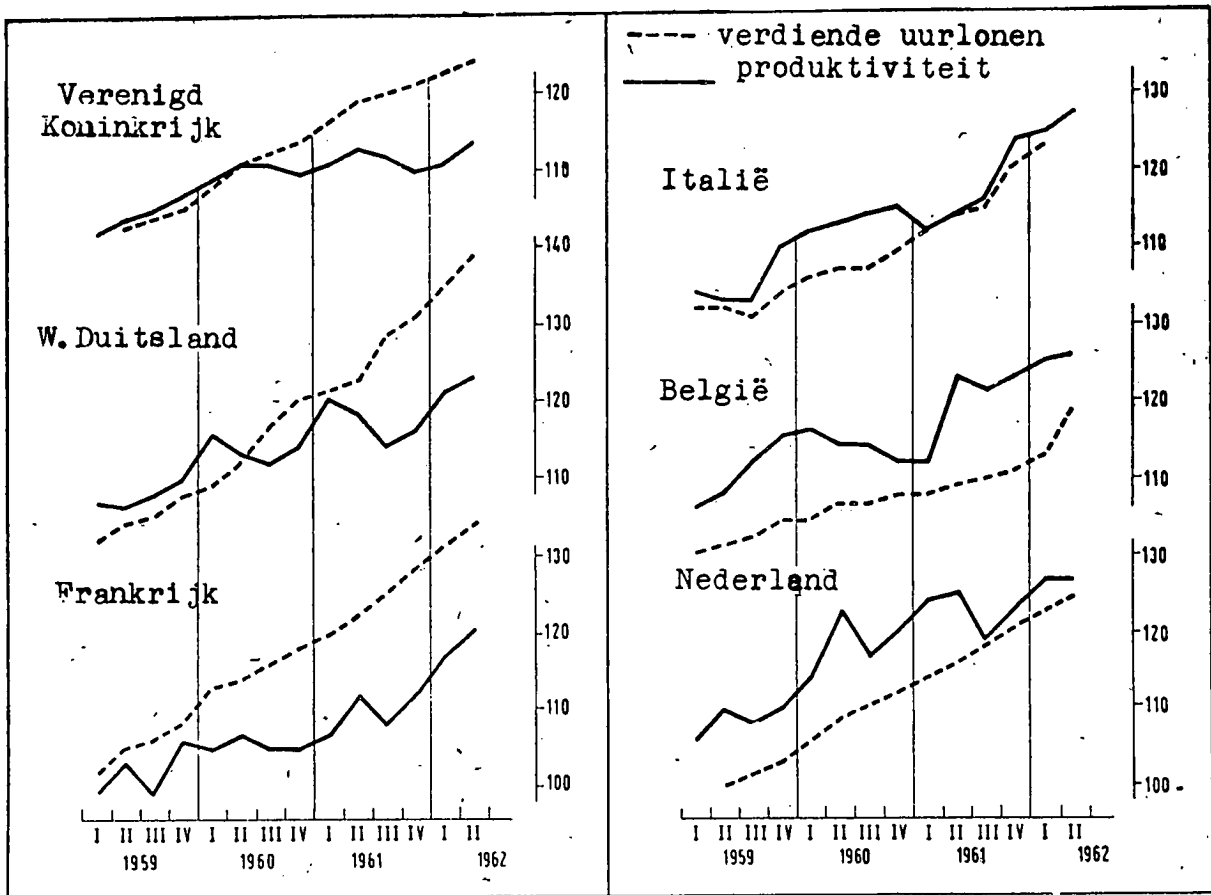
a) Ontleend aan ramingen, opgesteld door de betrokken landen.

Uit tabel 2 blijkt dat West-Duitsland dit sterk zal onderwinden in 1963. Nominaal zullen de investeringen nog toenemen, maar ten gevolge van de algemene prijsstijging van 2,7 pCt. zullen de investeringen in constante prijzen vrijwel gelijk zijn aan het gemiddelde van 1962, hetgeen gedurende 1963 een daling betekent. De mogelijkheid van de overheid om haar uitgaven sterk te vergroten zijn beperkter dan voorgaande jaren. Sinds kort kent West-Duitsland ook tekorten op de begroting. De Duitse economie zal derhalve in 1963 zeer weinig expanderen.

Voor Frankrijk zijn de vooruitzichten gunstiger. Het heeft een stimulans gekregen van de grote immigratie uit Algerië, waarvan de invloed ook in 1963 merkbaar zal zijn. Ook de diensttijd is verkort. Zodoende zal de beroepsbevolking althans voor Franse begrippen snel gaan stijgen. Was namelijk de stijging van 1950 tot 1960 in totaal slechts 1 pCt., van 1962 tot 1963 wordt een stijging van 2 pCt. verwacht. De ramingen, welke voor Frankrijk zijn opgesteld, vertonen nog vrij grote stijgingen voor 1963. In het verleden werden de ramingen vaak overtroffen. Of deze groei gerealiseerd zal worden, wordt in belangrijke mate bepaald door de financieringsmogelijkheden van nieuwe investeringen.

Italië kent nog steeds een hoog groeitempo, dat ook in 1963 gehandhaafd zal blijven. Ook hier liggen moeilijkheden rond het financieren van de investeringen. Men wil daarom een expansieve kredietpolitiek gaan voeren. De Schatkist heeft hier alle mogelijkheid toe, omdat zij in het

Grafiek 2.

(1959 = 100)

Bron: „Economic Review” van november 1962.

verleden tegoeden heeft gekregen bij de Banco d'Italia. De economische expansie had namelijk zo'n grote vlucht genomen in Italië, dat de overheidsuitgaven, onder de inkomsten kwamen te liggen. Dr. Carli zal daarom wel de enige gouverneur van een nationale bank zijn in de wereld die zijn regering aanmoedigt budgettekorten te maken ²⁾.

De Benelux-landen zullen samen ook in 1963 een matige groei kennen. Zij zullen vooral onder invloed staan van de langzame groei in West-Duitsland.

Het Verenigd Koninkrijk.

Reeds jaren vertoont de Britse economie een stagnatie. Van half 1961 af is de werkloosheid dan ook gestegen, zodat aan het einde van 1962 de voorgaande toppen van 1952 en 1958 zijn bereikt. Er worden thans pogingen in het werk gesteld om de economie te stimuleren. Ook hier wordt getracht de investeringen aan te moedigen, vooral door de kredietmogelijkheden te verruimen. Minister Maudling heeft een omvangrijk programma opgesteld dat tot een belangrijke kredietvergroting kan leiden; tevens heeft hij de consumptieve vraag willen activeren. Het gevaar bestaat dat deze positieve factoren te niet zullen worden gedaan door de geringe expansie van de wereld-economie, welke een ongunstige invloed op de uitvoer zal hebben. Hierbij kan het probleem van het al of niet toetreden van het Verenigd Koninkrijk tot de Gemeenschap worden gevoegd. Bij een toetreden van Engeland is het niet denkbeeldig dat de invoer uit de huidige E.E.G.-

landen sterker zal toenemen dan de uitvoer naar deze landen. De indruk bestaat namelijk dat de prijzen voor verschillende Engelse producten relatief hoog zijn in verhouding tot die van het continent. Toch kan worden aangenomen dat in 1963 de Engelse economie een — zij het zeer bescheiden — groei zal vertonen.

Grondstoffenlanden.

Deze landen hebben in 1959 en 1960 een ernstige verslechtering van hun handelsbalans te zien gegeven. In 1961 en 1962 hebben zij getracht het evenwicht te herstellen door hun invoer te beperken. Nu deze balans weer enigszins hersteld is en zij de vruchten van hun inspanning willen gaan plukken zullen hun uitvoerkansen sterk dalen door de minder sterke expansie van de wereld-economie, zodat zij andermaal de nodige voorzichtigheid zullen moeten betrachten wat betreft hun invoer.

Conclusies.

In de aanvang is gewezen op de mogelijkheid van een grotere onderlinge economische afhankelijkheid van de verschillende gebieden in de wereld. Voor 1963 lijkt deze wederzijdse beïnvloeding belangrijker te worden. De Amerikaanse economie zal van beslissende betekenis zijn voor het labiele evenwicht van de handelsbalans van de grondstoffenlanden. Bij een teruglopen van de uitvoer van deze gebieden naar de Verenigde Staten zou het voor hen onmogelijk worden hun inkopen in Europa belangrijk te vergroten. Deze inkopen betreffen voornamelijk investeringsgoederen. Gezien de matige stijging welke de investeringen in Europa zullen vertonen, zou deze toename van de vraag van groot belang kunnen zijn voor de investeringsgoederenindustrie.

²⁾ „The Economist” van 17 november 1962.

Woningen voor geringe draagkracht

Het is reeds enkele maanden geleden, dat ik te dezer plaatse de aandacht vestigde op de moeilijkheid, die ontstaat doordat bij de geleidelijke afnemning van het aantal woningzoekende gezinnen de gemiddelde financiële draagkracht van de overblijvenden regelmatig daalt ¹⁾. Ik wees daarbij op de mijns inziens onjuiste wijze, waarop men de laatst overblijvenden van woningen wil voorzien.

Ervan uitgaande, dat de „woningwetbouw” bedoeld is voor de minder draagkrachtige bevolkingsgroepen, wordt de regering regelmatig aangespoord tot vergroting van het contingent woningwetbouw ten koste van de particuliere bouw. De regering zelf echter is gedwongen, een voortdurende druk op de bouwkosten uit te oefenen, om de huren op een redelijk peil te houden.

Deze druk echter heeft tot gevolg dat, zoals de algemene klacht luidt, het woonpeil ernstig achterblijft bij de algemene maatschappelijke ontwikkeling en de stijgende welvaart. Op de vraag, of het inderdaad mogelijk is, op deze wijze in de woningbehoefte ook van de minder-draagkrachtigen te voorzien, moet het antwoord luiden: tot nu toe is dit wel min of meer gelukt, echter ten koste van de kwaliteit, dus van het woonpeil, doch wij zijn op het ogenblik aan het einde. Het gaat bepaald niet langer.

Het is niet voor tegenspraak vatbaar, dat de huur van een *nieuwe* woningwetwoning, die volgens het Volkshuisvestingsverslag over 1961 in de grotere gemeenten gemiddeld ruim f. 17 per week bedroeg, voor een groot deel van de tegenwoordige woningzoekenden *te hoog is*. Afgezien van de mogelijkheid van verlaging van de bouwkosten door toepassing van geïndustrialiseerde bouwwijzen zijn er slechts twee mogelijkheden: verlaging van de kwaliteit van de woningen of verhoging van de subsidie. Het eerste is zonder meer onaanvaardbaar. Wat het tweede betreft heeft dezer dagen het Tweede Kamerlid Mr. Aantjes gepleit voor vermindering van het aantal woningwetwoningen en verdeling van het huidige subsidiebedrag over een veel kleiner aantal woningen, waardoor de subsidie per woning hoger en dus de huur lager kan worden.

Wij achten dit een gevaarlijk experiment, omdat het de zaak nog verder scheef zou trekken dan zij nu reeds is. De overheid mag niet gedogen, dat een deel van het volk onvoldoende gehuisvest is. Er is echter geen enkele verplichting voor de overheid om ieder woningbehoevend gezin een *nieuwe* woning te verschaffen. Het zou trouwens

¹⁾ Zie: „Wonen naar draagkracht” in „E.-S.B.” van 6 juni 1962.

(vervolg van blz. 1215)

Een krachtiger ingrijpen van de overheid teneinde de economie te stimuleren zal voor veel landen wenselijk zijn. Vooral de ontwikkeling van de investeringen zal nauwlettend dienen te worden gadegeslagen. Gedacht kan ook worden aan een verruiming van de hulp aan de ontwikkelingslanden. Deze hulp zou zich voor een deel „terugbetalen” door de stimulans, welke hiervan zal uitgaan op de Amerikaanse en Europese economie. Bij een juist gebruik van economisch-politieke middelen zou eind 1963 een verbetering van de economische toestand kunnen optreden.

Voorburg.

F. J. M. MEYER ZU SCHLOCHTERN.

In aansluiting op zijn artikel, gepubliceerd in „E.-S.B.” van 6 juni 1962, gaat Prof. Van Beusekom in het onderstaande nader in op het actuele, brandende vraagstuk: hoe helpen wij de gezinnen met beperkte draagkracht aan een goede woning.

dwaas zijn om naast de enorme voorraad naar huidige opvattingen goedkope woningen, die ons land telt, kunstmatig nog meer goedkope woningen te creëren ten koste van het woonpeil of van onredelijk hoge subsidies.

Nu mag men hertegen niet aanvoeren, dat ik de gezinnen met beperkte draagkracht naar oude, minderwaardige woningen zou willen verwijzen. Dat is niet waar. Er zijn in ons land tienduizenden *goedkope* woningen, die binnen de draagkracht van deze groep vallen en in kwaliteit in geen enkel opzicht achterstaan bij wat wij thans bouwen. Mr. F. Andriessen heeft er in „Volkshuisvesting” van maart 1961 op gewezen, dat van 1945 tot 1957 ongeveer 325.000 woningwetwoningen zijn gebouwd. „Dit zijn goedkope kwalitatief goede woningen, bij uitstek geschikt voor de bevrediging van de behoeften van de lagere inkomensgroepen”. Deze woningen zijn echter veelal onjuist bezet.

Deze woningen zijn zeker niet verouderd, doch voldoen volledig aan de hedendaagse eisen. Zij doen echter een veel lagere huur dan de *nieuwe* woningwetwoningen — laten wij zeggen f. 11 per week — omdat zij gebouwd zijn in een periode met een lager bouwkostenpeil. In vele van deze woningen zijn gezinnen gevestigd, voor wie, toen zij de woning betrokken, f. 11 een redelijke huur was, doch wier inkomen thans zodanig is gestegen, dat zij gemakkelijk een aanmerkelijk hogere huur zouden kunnen betalen.

De oplossing ligt hier dus voor de hand. Men bewege deze gezinnen om de *nieuwe* woningwetwoningen te betrekken, opdat de door hen bewoonde goedkopere woning vrijkomt voor een gezin met geringere draagkracht. Op deze wijze zouden de volle 40.000 woningwetwoningen, die in 1963 in aanbouw zullen worden genomen, langs de weg van opschuiving ten goede kunnen komen aan gezinnen met geringe draagkracht. En die zijn het juist, die wij moeten helpen.

Naar aanleiding van het vorige artikel zijn door verschillende lezers opmerkingen gemaakt. Onder de indruk van de omvang van dit verschijnsel wordt gevraagd: „Waarom gebeurt dit dan niet? Deze personen zijn toch immers *huurder*? Waarom kan men hen de huur niet opzeggen onder gelijktijdige beschikbaarstelling van een *nieuwe* woningwetwoning? Eventueel zou een bijdrage in de verhuiskosten kunnen worden gegeven. Of is misschien de Huurwet een beletsel? Dan zou deze gewijzigd moeten worden”.

Inderdaad een hele reeks vragen. Ik moet vooropstellen, dat hetgeen ik bepleit heb *wel gebeurt*, echter op een totaal onvoldoende schaal. Iedere woningbouwvereniging, die haar taak verstaat — en hetzelfde geldt voor een gemeentelijke woningdienst — zal bij het gereedkomen van een complex *nieuwe* woningen proberen, daarheen gezinnen te trekken, die een goedkopere woning vrij maken. In een aantal gevallen gelukt dit ook. Er zijn de laatste maanden wel publikaties over dergelijke experimenten verschenen, waarbij bijv. bleek, dat het gereedkomen van 40 *nieuwe* woningen tot opschuiving van wel 100 gezinnen

had geleid. Dit alles geschiedt op basis van vrijwilligheid.

Het blijkt echter moeilijk te zijn, een huurder die f. 11 verwoont, te bewegen naar een nieuwe woning te verhuizen die in geen enkel opzicht beter is dan zijn tegenwoordige woning, doch alleen maar enkele gulden per week duurder, doordat zij in een latere periode is gebouwd. Zover gaat de liefde tot de een goedkope woning zoekende naaste gewoonlijk niet. Moet men dan dwang toepassen? De vereniging kan natuurlijk de huur opzeggen onder aanbieding van een nieuwe woning. Maar dan stuit zij op de Huurwet. Deze bepaalt, dat de verhuurder de ontruiming slechts kan vorderen, indien de huurder het genot kan verkrijgen van een *soortgelijk mede de huurprijs in aanmerking genomen* hem passend onroerend goed. De praktijk is nu, dat een vordering tot ontruiming alleen wordt toegewezen, wanneer aan de bewoner een gelijkwaardige woning wordt aangeboden van *nagenoeg dezelfde huur*.

Hiermede is iedere poging tot het toepassen van dwang bij voorbaat vruchteloos geworden. Er is hier trouwens nog een ander bezwaar. Een woningbouwvereniging is een corporatie met een sociale doelstelling. Daarmee valt bezwaarlijk te rijmen, dat een dergelijke corporatie een ontruimingsprocedure bij de rechter aanhangig zou maken tegen enkele tientallen huurders, waarschijnlijk leden van de vereniging, die jaren lang keurig hun huur hebben betaald en hun woning voorbeeldig hebben bewoond. Dat kan een vereniging ter wille van haar goede naam bepaald niet doen. Bovendien zou zij daarmee ook nog het risico lopen, dat een verloren proces een weerslag zou hebben op het laatste beetje vrijwilligheid en de indruk zou vestigen: „zij kunnen ons toch niets maken”.

De gemeente Naarden heeft dezer dagen een verordening vastgesteld, die beoogt het verhuizen naar duurder woningen te stimuleren. Indien de huur van de nieuwe woning ten minste f. 10 per maand hoger is dan die van de oude, kan een tegemoetkoming van ten hoogste f. 100 worden verleend in de verhuiskosten en bovendien een bijdrage van 24 maal het huurverschil tot een maximum van f. 1.000. Afgewacht zal moeten worden, of dit het vrijwillig verhuizen zal aanmoedigen.

Maar nu de andere kant van de zaak. Bij verschillende onderzoeken, die de laatste tijd in enkele gemeenten zijn ingesteld, is aan de dag getreden, dat een bepaald percentage van de bewoners van woningwetwoningen met zijn woning *niet tevreden* is. Men vindt de woning te krap, men zou één of twee kamers meer wensen of een grotere kamer om zijn televisietoestel beter te kunnen opstellen. Men wenst een tweede woonvertrek of centrale verwarming. Kortom, er leven bij een groep bewoners van woningwetwoningen allerlei wensen en zij zijn ook bereid *daarvoor te betalen*.

Dit alles is een gevolg van het feit, dat de woningwetwoningen door de overheidsnormen en de curveprijzen aan de sobere kant worden gehouden. Flexibiliteit of marges zijn niet aanwezig. Het zijn woningen van het matige minimum. De huren moeten immers tot een zo laag mogelijk peil worden neergedrukt, omdat men nog uit de fictie leeft, dat men daarmee de gezinnen van geringe draagkracht helpt.

Het is volkomen begrijpelijk, dat een bewoner van een woning van f. 11 per week er weinig voor voelt naar een woning van f. 17 te verhuizen, wanneer deze niet in bepaalde opzichten meer aantrekkelijk is. Maar er zijn tal van huurders, die *er wel voor voelen naar een grotere en ruimere en meer geriefbiedende woning* te verhuizen, ook

wanneer deze *meer dan f. 17* huur doet. Dit is bij verschillende onderzoeken gebleken.

Zo blijkt uit de gegevens in het ruilorgaan 1959 van de Algemene Woningbouwvereniging te Amsterdam, „dat de door de bewoners gewenste differentiatie van huren groter is dan die in de huren van de aangeboden woningen. Daarbij wil de *meerderheid een hogere huur* betalen, de *minderheid een lagere huur*”²⁾. Reeds eerder was bij het onderzoek naar woonactiviteiten in normaal bezette woningen gebleken, dat in Amsterdam 58 pCt. en in Rotterdam 61 pCt. van de geënquêteerden *een kamer meer* wenste en dat onderscheidenlijk 43 pCt. en 52 pCt. bereid was, daarvoor een hogere huur te betalen³⁾.

Maar nu tenslotte de grote moeilijkheden. Dergelijke woningen zijn *niet* in voldoende mate *beschikbaar*. In de woningwetsector mogen zij niet worden gebouwd en door de beperking van de particuliere sector mag ook van deze zijde geen voldoende aanbod worden verwacht. Hierop zit feitelijk *de zaak vast*. Vrijwillig verhuizen de bewoners van goedkope woningen niet naar een duurder, wanneer zij ten aanzien van grootte, indeling en uitrusting van de nieuwe woning geen eisen kunnen stellen. De enige mogelijkheid is een zodanig aanbod van nieuwe woningen in alle grootten en prijzen, dat men vanzelf tot verhuizing wordt aangemoedigd. Is dat aanbod er, dan kan een financiële tegemoetkoming als in Naarden enkelen over het dode punt heen helpen.

Hoofdzaak is echter, dat de betreffende personen door de stand van de woningmarkt worden aangemoedigd, hun woning voor een meer aantrekkelijke te verlaten. Een justere verdeling van de woningmarkt krijgen wij eerst, wanneer de vrije woningmarkt op economische basis een ruim aanbod in alle klassen verzekert.

Op het ogenblik gaat het echter om het actuele, brandende vraagstuk: *hoe helpen wij de gezinnen met beperkte draagkracht aan een goede woning*. Deze woningen zijn er in voldoende mate. Zij worden echter door personen met hogere inkomens bezet gehouden.

Het verslag 1961 van de Directeur Generaal van de Volkshuisvesting, dat eveneens op deze moeilijkheid wijst, geeft weinig hoop en constateert slechts, dat „de mobiliteit in de woningvoorziening veelal nog te gering is voor een adequate oplossing op korte termijn”. Elders spreekt het verslag van de „langere en indirecte weg via de bouw van betere woningen, waardoor ten gevolge van de opschuiving de goedkope woningen vrij komen”. Dit tegenover de kortere weg van nieuwbouw met zeer hoge subsidies.

Men dient echter niet te vergeten, dat deze korte weg onherroepelijk vastloopt. Men kan nu eenmaal niet voor elk gezin, ook met de geringste draagkracht, een nieuwe woning, hoe sober ook, leveren. En het zou bovendien volkomen *onjuist zijn om dit te doen*, nu er voldoende goedkope woningen zijn, zelfs meer dan voldoende, die wij echter door ons tekort aan daadkracht niet aan hen, die op staatskosten voor een koopje wonen, kunnen en durven ontlenen.

Hier *moet* iets gebeuren. Laten wij daarom iedere poging in deze richting, op hoe kleine schaal ook, steunen. En laten wij ons intussen bezinnen op pogingen op een grotere schaal.

¹⁾s-Gravenhage.

Prof. Dr. Ir. H. G. VAN BEUSEKOM.

²⁾ Dr. D. de Jonge: „Moderne woonidealen en woonwensen”, blz. 78.

³⁾ „Tijdschrift Volkshuisvesting en Stedebouw”, januari 1957.

Tax reform in the United States

In October, 1962, after almost 18 months of legislative consideration and Treasury urging, the United States Congress passed a new tax law. It provides a small, tax credit, around 7 per cent subject to many limitations, for new investment in machinery and equipment. Moreover, in July the Treasury drastically liberalized the provisions for computing depreciation; the new rules should go very far to remove complaints of business that deductions allowed for this type of expense have been inadequate. Changes in the taxation of income from certain sources outside the country, tighter restrictions on travel and entertainment expenses, and a variety of other changes were made. On the whole, however, a large part of the program advanced by President Kennedy in 1961 was not in the law.

The total of modernization made to date is small in relation to what the American economy ought to have. President Kennedy has pledged to press for tax reduction on a broad scale, and presumably in substantial amounts, in 1963. He has not yet revealed his proposals. Uncertainties, international and otherwise, are too great for anyone, probably even the Treasury, to know today what it will be trying to get Congress to enact next March. Congressional response and Congressional initiative will also depend to an unknowable degree upon events which have yet to occur. Under our system of balance of power in legislation, the President must ordinarily make many compromises to get any tax changes approved by Congress.

The need for tax reform.

Beyond any question, the need for tax reform seems to me imperative.

1. *Wartime rates remain.* Personal income tax rates are those enacted during World War II. The effective progression of rates is steep, in part because brackets were compressed as a war measure; higher rates were made to apply at lower levels and to rise more rapidly. Inflation has in effect increased the real burden of progressive rates. Inflation has also cut the real value of the personal exemption. The only important relief, as compared with the tax as it existed in the era 17 years ago (before most of the inflation appeared), has been „income splitting” for married couples which reduces the steepness of progression.

The corporation rate is *more than* 3 times that of the 1930's and one fourth *above* the World War II level. The wartime estate and gift tax rates remain. Most of the War and Korean excises are still with us. And last but by no means least, employment, i.e., payroll, taxes impose burdens

which, per dollar of wage or salary, are *several times* heavier for the typical employer and worker than up to 1949. These employment taxes alone will add over \$ 2 billion to the total tax bill next year.

2. *Distorting effects of high rates.* It is not only the fact that total tax *burdens* are high which creates need for action. Very high *rates* of tax give rise to a variety of undesirable effects — distortions in the allocation of capital, labor, and all productive resources — which would be less of a problem if the same total tax bill were collected from levies with more uniform rates.

3. *Inequalities.* Something else adds to the need for tax reform. This is the existence of many special provisions. Some are perhaps justifiably called „loopholes”. Others produce heavier burdens in certain cases than seem warranted. The desire for fairness in taxation could be served more fully.

4. *Unsatisfactory performance of the economy.* Finally, there is the sad but inescapable fact that our economy is performing less well than we should like. Unemployment is too high. National income is significantly below what is reasonably possible. If tax changes can lead to higher employment and real income, and to more rapid growth, then this possibility in itself adds to the case for tax reform. Today, this is the case.

Five problems to be expected in considering tax reform.

Unfortunately, troublesome problems must be faced and solved before there can be a new tax law. I shall discuss five.

1. *Budgetary deficits.* As the country enters 1963, there will be not only unemployment and sluggish business, not only taxes heavier than during World War II. There will also be a substantial deficit in Federal finances. The deficit in the budget in its broadest sense may be over \$ 7,000 million (annual rate). This must influence next year's tax legislation. Year after year the budget has been in deficit, with few exceptions.

Economists would generally agree that tax reduction which would enlarge the budget deficit could also stimulate business and raise employment in the short run. (The magnitude of the effects would depend upon monetary policy). Inside and outside of Congress, however, there will be not only disquiet, but even deep concern, about any tax reduction which will add to a deficit already large and apparently chronic.

A recent Tax Foundation study of Federal spending shows total outlays to have risen from \$ 43,000 million

(I. M.)

Kabels met papier- en met plasticisolatie voor hoogspanning, laagspanning en telecommunicatie. Kabelgarnituren, koperdraad en koperkabel, staaldraad en bandstaal

N.V. NEDERLANDSCHE KABELFABRIEKEN • DELFT

in 1950 to \$ 115,000 million in 1963 ¹⁾. Almost \$ 36,000 million of the increase, that much *per year*, has been for purposes *other than* defense. Note how this *increase* of \$ 36,000 million in spending compares with the *total* of about \$ 28,000 million spent per year on producers' durable equipment. Government expenditures seem to have gotten out of control. And they are likely to go up still more.

Will not deficits become even larger if taxes are reduced? Such questioning may have substantial influence in the year ahead.

A tax cut can be expected to stimulate the economy as the weeks and months pass. Eventually, it will have less net effect on the deficit than appears initially because some of the larger national income will be used to pay larger taxes. What about the longer run, however? A revenue system which yields less than would our present system must mean deficits even in years of boom, unless spending trends are changed. Moreover, when business is less than the best, the deficits would be large - or huge.

Perhaps we exaggerate the dangers of such a powerful bias toward deficits. Perhaps not. In any case, however, the concerns will rightly command attention. Some members of Congress may agree with the highly influential Senator Byrd that decisions to cut spending should precede decisions to cut taxes. The stronger this view, the less probable that we shall get tax reduction on any large scale. Action will certainly be slower.

2. *Short-run stimulation vs. long-run growth.* If the economy were flourishing without inflation, this second point would be of negligible importance. Unfortunately, however, business cannot be called exuberant. Recognizing this fact, and agreeing that tax reduction can give a „shot in the arm“, a stimulating boost to the economy, is there not convincing reason for tax reduction?

Assuming that this line of argument is accepted, one must then ask, „What type of tax reduction?“. Some patterns of reduction will have more short-run stimulating power than will others. Per dollar of revenue loss, and under today's conditions, tax cuts which increase the spendable income of the great masses of consumers will probably be most effective in helping business quickly.

Yet those changes which can be recommended for business in the short-run are not necessarily best for the years ahead. And for the future we must consider the forces of growth. Americans have been told time and again that their economy is not growing rapidly enough to satisfy the needs — and the desires — which seem certain to develop in the future. The President believes that governmental policies, including those of taxation, should encourage long-run economic growth.

The policies which favor such growth are not necessarily the same as those which would do most to raise income in the near future. Raising the rate of long-run growth requires, I think, relatively more saving and investment — and less emphasis on boosting consumption — than one might recommend for, say, the next 9 to 12 months. To help the economy grow more rapidly, we ought to seek consciously for more entrepreneurship, more freedom and incentive and easier access to capital, especially risk capital, for business.

Tax reform can play a part. „Growth-oriented“ tax

changes would emphasize the reduction of taxes on extra effort, on business, and on the incomes and estates which would convert a relatively high proportion of the tax reduction into savings.

The vast majority of Americans, year in and year out, use on the average about 93 per cent of their income for consumption buying. One can hardly say that this is „underconsumption“, that it represents inadequate willingness to provide demand out of income received. The remaining 7 per cent, along with business saving, will not finance a rate of growth as high as many of us believe desirable. Tax reductions concentrated on the mass of consumers will probably add, on the average, about 7 cents per dollar to funds for investment. Businesses and upperbracket individuals save more per dollar of income.

In short, an economist might logically favor one pattern of tax change for 1963 and one significantly different for the longer run. To me it seems that the „average man“ needs no great tutelage to understand the issues involved. The leaders of Congress must be familiar with the problems. Nevertheless, the difficulties of working out any precise program, or combination, are not easily overcome. The practical problems of administering such changes cannot be understood by anyone, who is not close to the actual operations of government and business. But no system involving every worker and employee in the country can change quickly or frequently without much loss of effectiveness.

3. *Dealing with existing inequalities, including „loop-holes“.* Every tax change involves something *specific*, a *particular* feature of someone's tax. Each possibility will affect some people, and some businesses, more than others. The Federal tax system has become highly discriminatory.

There are rates which apply unequally. The personal income tax rates go from 20 to 91 per cent, a huge range by any standards; there is another inequality, for the highest rate on capital gains on assets owned over 6 months is 25 per cent. Rates on transfers at death go from 3 to 77 per cent, a range of 25 *times*. Corporation earnings are taxed at 30 per cent to over 52 per cent. There are also many discriminations, some large and some small, in the prescription of *what* is taxed.

When people are treated unequally, their interests differ. To the extent that a group is favored, its members will try to hold on to advantages. To the extent that the members of a group are burdened more than are other taxpayers, those hurt can be expected to try to get Congress to grant relief.

The consequences for tax legislation are numerous. For one thing, some groups have little or no desire to support any changes which have a chance of adoption. Most of the rest of us are likely to use whatever time and energy we can muster to press for one or another emphasis. Many of these proposals will be mutually exclusive.

Given the limits on total revenue reduction which is possible, the detailed tax changes which men will work for will involve much more loss of revenue than can be sustained. The working out of compromises must be time consuming. It is aggravated by the complexity of innumerable features. The meaning and the significance, especially the dollar magnitudes of the results of many details of the law are uncertain, even to experts. And no one can be expert on many features of our undeniably complex tax law. The members of Congress face an exceedingly difficult task in getting agreement when so many complicated issues are involved.

¹⁾ Tax Foundation, *Growth of Federal Domestic Spending Programs, 1947-1963* (New York, 1962).

4. A „balanced” program. One big unknown in the 1963 outlook is this: Will the Treasury propose a „balanced” program, i.e., one in which some, though not all, changes that reduce revenue are matched by others which would involve tax increases? Not all of the undesirable features of the present tax system involve the absolute over-taxation of some groups. Under-taxation (relative) of some families and some businesses is also a fact. Will not statesmanlike tax reform include some increases as well as reductions? The reductions which those who are overtaxed can expect will depend somewhat upon elimination of the under-taxation of persons now favored.

Past statements of responsible officials of the Kennedy Administration, as well as of Congress, leave no doubt of their desire for both types of tax reform. (Even among the members of the President’s party, however, there is no consensus on details). Every proposal to raise someone’s tax, however, will create opposition. And each element of opposition inevitably slows action. There is a lack of symmetry. Few groups seem inclined to fight for higher taxes on others. If the Treasury leads in seeking to remove favoritisms, it will probably find itself without much support, even from taxpayers who might benefit.

5. Lack of agreement on programs. As 1963 approaches bringing some hope for tax reform, one looks around for reasonably complete, well-documented programs having the support of sizable groups. The search may not be in vain, but it will not turn up much which qualifies.

The job of tax reform on a broad scale is inevitably difficult. To try to get a large group to agree on a general program of tax reform will produce endless frustrations.

The difficulty, of course, is not to get a group to agree on one or a few things of common interest. Though such agreement may be helpful, it is not enough. The great hope of 1963 is for action on something more than details. We hope for major progress on the long journey of true modernization.

One of the greatest needs is probably a new approach to the taxation of business. It is business which is the basic organization for creating most income. Does taxing business help it to operate more efficiently and more

effectively? No. Nevertheless, the United States continues to tax business very heavily. Lightening such taxes will require business leadership. Up to the present time there has been little concerted action, hardly even a sustained effort to get the business community to devise and support a program of well thought out tax reform.

The Treasury and the Congress will find a public whose views on tax reform are more marked for their diversity than for their agreement. And the lack of strong public backing for specific, concrete changes will constitute a source of difficulty and delay.

Prospects.

The outlook for tax reform in 1963, therefore, is discouraging. On the basis of conditions as they stand now, a new law seems probable. It will reduce taxes — on individuals and probably on corporations. This will be to the good. The sense of discouragement comes from the apprehension that reform will fall short of the best which the public could reasonably expect to obtain.

What might be best seems impossible. There would be two different elements. (1) The first would be a temporary reduction on individuals to go into effect just as soon as possible. The size is debatable. The least should probably be twice as much as the rise in payroll taxes which will automatically go into effect January 1, 1963. The purpose would be to boost purchasing power for a few months. (2) During these months, Congress and the public would have an opportunity to choose carefully from the alternatives open for the longer run. Not everything desirable could be enacted in 1963, if only because of the complexities. Certainly not all of the desirable rate reduction could go into effect in 1963. Much of what is decided in the near future should probably go into effect only gradually. Nevertheless, major decisions for the long run do need to be made as soon as possible. Only with clearer outlines of the eventual goals can the best modifications of details be made from year to year.

New York City.

C. LOWELL HARRISS.
Professor of Economics
Columbia University.

(I. M.)

met één aandeel 'Vereenigd Bezit van 1894' hebt U 200 ijzers in het vuur

Elk aandeel 'Vereenigd Bezit van 1894' maakt U mede-eigenaar van een grote, deskundig samengestelde aandelenportefeuille, die een aantrekkelijk rendement oplevert. S-p-r-e-i-d-i-n-g over ca. 200 fondsen beperkt het risico.

Alle banken en commissionairs kunnen U inlichten.

N.V. VEREENIGD BEZIT VAN 1894

De voordelen van aandelenbezit met beperking van risico

WESTERSINGEL 84, ROTTERDAM

De tenuitvoerlegging van de nieuwe In- en uitvoerwet

In „E.-S.B.” van 26 september 1962 werd een korte schets gegeven van de nieuwe In- en uitvoerwet. Inmiddels is bij K.B. van 1 november 1962 bepaald, dat zij met ingang van 1 januari 1963 in werking zal treden en verschenen er op 14 november de volgende uitvoeringsregelingen in de Staatscourant:

- In- en uitvoerbeschikking landbouwgoederen 1963
- In- en uitvoerbeschikking industriële goederen 1963
- Invoerbeschikking landen 1963
- Uitvoerbeschikking strategische goederen 1963.

Het betreft hier ministeriële beschikkingen op de voet van art. 7 der In- en uitvoerwet, d.w.z. voorlopige regelingen die nog gevolgd moeten worden door bij A.M.v.B. vast te stellen definitieve. Aangenomen mag worden, dat de wens om de nieuwe wetgeving met ingang van 1 januari 1963 in werking te doen treden en de onmogelijkheid om de vereiste A.M.v.B.'s tijdig hun beslag te doen krijgen, hebben geleid tot deze gebruikmaking van de door art. 7 der wet geboden mogelijkheid ener spoedprocedure. Het lijkt dan echter ook geoorloofd ervan uit te gaan, dat de definitieve in- en uitvoerbesluiten t.z.t. geen principiële of belangrijke afwijkingen van de thans gepubliceerde beschikkingen te zien zullen geven en dat het daarom verantwoord is aan de hand van de laatste na te gaan, welke uitwerking aan de wet is en zal worden gegeven.

Dit doende valt dan allereerst te constateren, dat de volgende methode is toegepast. De invoer van goederen van oorsprong uit een groep van landen of gebieden (de Oosteuropese landen, China c.a., Japan en Hongkong) alsmede van goederen van onbekende oorsprong is en bloc onder vergunning gesteld. Daarmede wordt een bestaande toestand gehandhaafd. Hetzelfde is *niet* geschied voor de uitvoer naar genoemde landen en gebieden, zulks — behalve wat betreft Japan en Hongkong — in afwijking van de huidige situatie. De uitvoer van goederen welke van militaire betekenis worden geacht, in de wandeling „strategische goederen” genoemd, blijft — ongeacht het land van bestemming — vergunningplichtig. Deze maatregel berust op de door Nederland in internationaal verband aangegane verplichting om de — directe of indirecte — uitvoer van deze goederen naar de communistische landen zoveel mogelijk tegen te gaan. Tenslotte zijn dan, bij een tweetal beschikkingen resp. voor de industriële en de landbouwsector, de in- en/of uitvoer van reeksen van goederen — ongeacht de oorsprong en herkomst resp. het land van bestemming — zonder vergunning verboden. Ook dit betekent een bestending van de bestaande toestand, waarbij echter wel valt op te merken dat het aantal goederen waarop deze maatregelen betrekking hebben, is verminderd.

Al met al leidt het vorenstaande tot de conclusie, dat de enige spectaculaire wijziging t.o.v. de huidige situatie gelegen is in het vrijlaten van de uitvoer naar de landen van het Sino-Sowjetblok. Aangezien er echter ook onder de bestaande wetgeving reeds met behulp van het systeem van algemene vergunningen naar gestreefd werd, een zo groot mogelijk aantal grensovergangen vrij van gewone ver-

gunning te maken, viel ook nauwelijks meer te verwachten.

Een novum vormt de introductie in de industriële sector van het zgn. registratieformulier, dat in de landbouwsector reeds in gebruik was. Het gaat hier om een door of namens de im- of exporteur ingevuld formulier dat bij de in- of uitvoer moet worden ingediend doch niet vooraf van overheidswege geïssueerd hoeft te zijn. Het voornaamste ermede beoogde doel is een snellere en gedetailleerdere kennisneming van de in- of uitvoer van bepaalde goederen dan de normale handelsstatistieken mogelijk maken. In de landbouwsector vervult het formulier bovendien een functie in het heffingensysteem.

Wat deze heffingen aangaat valt allereerst op te merken dat in de industriële sector geen gebruik is gemaakt van de door de In- en uitvoerwet geboden gelegenheid, de betrokken minister bevoegd te verklaren ter zake van de in- of uitvoer heffingen vast te stellen. Vooralsnog blijft in deze sector op dit punt de toestand dus ongewijzigd. Hetzelfde geldt — zij het in omgekeerde zin — voor de landbouwsector: het in die sector reeds bestaande heffingstelsel blijft ook voortaan mogelijk doordat de Minister van Landbouw en Visserij de bevoegdheid krijgt heffingen vast te stellen ter zake van de invoer en de uitvoer van bepaaldelijk aangewezen goederen. Als bijzonderheid valt hierbij op, dat heffingen, voortvloeiende uit E.E.G.-regelingen, met de normale „nationale” heffingen worden gelijk gesteld.

De algemene coördinerende taak, welke de Minister van Economische Zaken in de In- en uitvoerwet is toebedeeld, komt tot uitdrukking in het feit, dat alle beschikkingen diens ondertekening dragen, hetzij als enige (In- en uitvoerbeschikking industriële goederen 1963) hetzij als eerste boven die van de Minister van Landbouw en Visserij (In- en uitvoerbeschikking landbouwgoederen 1963 en Invoerbeschikking landen 1963) of van de Minister van Buitenlandse Zaken (Uitvoerbeschikking strategische goederen 1963). De uitvoering is opgedragen aan de Minister van Economische Zaken alléén wat betreft de beschikkingen inzake industriële goederen en strategische goederen, aan de Minister van Landbouw en Visserij alléén wat betreft de beschikking inzake landbouwgoederen en aan beide genoemden, doch ieder voor een deel, wat betreft de Invoerbeschikking landen. Dit laatste vindt zijn verklaring in het feit dat door de landenbeschikking alle goederen van oorsprong uit bepaalde landen of gebieden getroffen worden en dat zich daaronder uiteraard zowel industriële als landbouwgoederen bevinden. Deze omstandigheid maakte het noodzakelijk, aan te geven welke goederen als landbouwgoederen en welke als industriële goederen zijn te beschouwen. Dit is dan ook geschied bij art. 1 der landenbeschikking, zij het ook in een verre van eenvoudige omschrijving van het begrip landbouwgoederen.

Bij verschillende beschikkingen zijn lijsten gevoegd van de goederen, waarop de verboden van toepassing zijn dan wel ten aanzien waarvan heffingen kunnen worden vastgesteld. Vergelijking van de omvang dier lijsten bevestigt weer eens, hoeveel moeilijker dan in de industriële sector de verhoudingen nog steeds in de landbouwsector

liggen — een verschijnsel overigens dat zich niet alleen in Nederland voordoet. Een ander punt waarop nog eens de aandacht valt, zijn de lengte en het ingewikkelde karakter van de lijst der zgn. strategische goederen; deze is evenwel in internationaal verband vastgesteld en op de samenstelling ervan kan Nederland daardoor natuurlijk slechts weinig invloed uitoefenen.

Wellicht zal men, het vorenstaande overziende, de indruk krijgen dat de wijze waarop de materie voortaan geregeld zal zijn wat ingewikkelder en onoverzichtelijker is dan onder de bestaande wetgeving. Voor zover dat inderdaad het geval is bedenke men echter, dat dit dan de prijs is die betaald moest worden in de eerste plaats voor de overgang naar een ander stelsel (waarbij alles vrij zal zijn wat niet uitdrukkelijk verboden is), in de tweede plaats voor de samenbrenging van de gehele materie in één wet (met uitschakeling van de bepalingen inzake in- en uitvoer in de Landbouwwet) en tenslotte voor de grotere rechtszekerheid welke door de beroepsmogelijkheid wordt geboden.

Tenslotte nog de opmerking, dat met de hier besproken beschikkingen de te treffen maatregelen nog niet volledig hun beslag kregen. Zo valt bijv. nog een overdracht van bevoegdheden door de Minister van Landbouw en Visserij aan de produktschappen te verwachten en zullen in elk geval de modellen van de vergunningen en de registratieformulieren nog moeten worden vastgesteld en gepubliceerd. Belangrijk kunnen verder nog de eventueel te verlenen vrijstellingen van de verboden zijn. In hoofdtrekken geven

(I. M.)

echter de beschikkingen tezamen wel reeds een beeld van het door de regering met betrekking tot de in- en uitvoer te volgen beleid.

's-Gravenhage.

Drs. P. S. J. ABLIJ.

Israël en de E.E.G.

Met het besluit van Raad van Ministers van de Europese Economische Gemeenschap om in onderhandelingen met Israël over een verbinding met de E.E.G. te treden, werd de grondslag gelegd voor een samenwerking van Israël met de economische gemeenschap van de in de E.E.G. samengesloten landen van Westeuropa en de daarmee geassocieerde gebieden.

Aan dit besluit zijn langdurige onderhandelingen voorafgegaan, die van Israëlische zijde én door de vertegenwoordiging in Brussel (de gezant de heer A. E. Najjar en zijn economische expert de heer R. Nirgad) én door ministers, w.o. vooral de Minister van Financiën, de heer L. Eschkol, werden gevoerd. Een delegatie van de fracties van het Europese parlement bestudeerde in Israël de economische situatie en de daaraan verbonden problemen ter plaatse. Hun blijkbaar vrij positief verslag maakte deel uit van het materiaal dat de grondslag vormde voor het onderzoek ingesteld door de Commissie van de E.E.G. (voorzitter Prof. W. Hallstein) en dat werd samengevat in het voor de Raad van Ministers bestemde dossier. Het gevolg was een in april 1962 genomen besluit van de Raad van Ministers van de E.E.G. om een gemeenschappelijke commissie met Israëlische deskundigen te vormen met het doel, middelen en wegen te vinden ter oplossing van de vragen die zich t.o.v. Israël voordoen in verband met de tariefpolitiek en de landbouwpolitiek van de E.E.G. Nadat de permanente vertegenwoordigers van de zes E.E.G.-landen later hun verslag aan de Raad van Ministers hadden uitgebracht, kon deze over het verzoek van Israël het besluit van eind september 1962 nemen.

De Israëlische onderhandelaars hadden van begin af aan er op gewezen dat Israël slechts er belang bij heeft om haar handelsverbinding met de Westeuropese landen te handhaven en zo mogelijk uit te breiden. Op welke manier en op grond van welke bepalingen van het Verdrag van Rome dit zou geschieden, was voor hun niet van beslissende betekenis. Lidmaatschap in de E.E.G. kwam niet in aanmerking omdat volgens artikel 237 van het Verdrag van Rome slechts Europese staten als leden kunnen worden opgenomen. De zgn. „associatie” volgens artikel 238 vereist eenstemmigheid van de Raad. Slechts in de associatie van de overzeese gebiedsdelen van België, Frankrijk, Italië en Nederland is in de artikelen 131 en volgende voorzien. Buiten deze gebieden werd tot nu toe slechts Griekenland geassocieerd.

Ten opzichte van Israël hebben politieke en economische overwegingen er toe geleid, van deze nauwe verbinding van geassocieerde af te zien, hoewel enkele van de E.E.G.-leden er toe bereid geweest zouden zijn. Niet zonder invloed zal de inachtneming van de houding der Arabische landen met hun anti-Israëlische boycot-politiek zijn geweest. De E.E.G.-ministers zijn hier tenslotte blijkbaar over heen gestapt. Sommigen hebben een afwachende houding n.l. tot de toetreding van Groot-Brittannië tot de E.E.G. bepleit. Een belangrijk punt bij de beraadslagingen was het feit dat Israël de eerste niet-Europese staat zou zijn, waarmee een overeenkomst zou worden gesloten. Derhalve moest bijzonder zorgvuldig worden overwogen welke gevolgen voor komende belanghebbenden hieruit zouden kunnen voortkomen. Ook het feit dat én de E.E.G.-

landen én Israël leden van de „G.A.T.T.” zijn, zal zekere problemen opleveren.

Uiteindelijk zijn dus de ministers der zes landen overeengekomen om volgens artikel 111 van het Verdrag van Rome in onderhandelingen over het toekomstige handelsverkeer tussen de E.E.G. en Israël te treden. De grote betekenis die de landen van de E.E.G. in het kader van de buitenlandse handel van Israël hebben, blijkt uit de volgende, aan de officiële statistiek ¹⁾, ontleende cijfers. De zes landen leden van de E.E.G. leverden in 1961 30,3 pCt. (1960: 29,0 pCt.) van de totale invoer van \$ 586.348.000 in 1961. T.o.v. de invoer uit Europa beliep dit in 1961 54,5 pCt. (1960: 54,5 pCt.).

Het aandeel van de afzonderlijke E.E.G.-landen beliep als volgt (in \$ 1.000):

	1960	1961
West-Duitsland	71.934	84.808
Frankrijk	25.425	46.803
Nederland	23.459	23.813
Italië	13.654	13.925
België	11.383	11.249
Luxemburg	105	432
Totale invoer van Israël	145.960	181.030
	502.678	586.348

De belangrijkste artikelen, die Israël uit de verschillende landen van de E.E.G. invoert zijn:

uit West-Duitsland: ruwe diamant, ijzer en staal, koper, machines (vooral voor de textiel- en metaalindustrie), werktuigen, chemicaliën, automobielen, schepen;

uit Frankrijk: huiden, ijzer, machines (vooral voor de levensmiddelenindustrie), nylongarens, schepen;

uit Nederland: vetzuren, ruwe rubber, ruwe diamant, kunstzijden garens, chemicaliën;

uit Italië: ijzer en staal, koper en brons, machines (vooral voor de textielindustrie);

uit België: wol, ruwe diamant, ijzer, zink.

Opmerkelijk is het feit dat de voorlopige cijfers voor 1962 reeds een achteruitgang van het aandeel van de landen van de E.E.G. in de Israëlische invoer aantonen. Het aandeel van de landen van de E.E.G. in de totale Israëlische invoer daalde van 34,0 pCt. in de maanden januari-april 1961 tot 24,6 pCt. in het overeenkomstige tijdvak van 1962, dat is van 57,7 pCt. tot 45,5 pCt. van de Israëlische invoer uit Europa.

De Israëlische uitvoer naar de zes landen van de E.E.G. beliep in 1961 27,9 pCt. (1960: 29,8 pCt.) van de totale uitvoer van \$ 245.280.000 in 1961, dat is 45,4 pCt. (1960: 45,8 pCt.) van de uitvoer naar Europa (1961: \$ 152.065.000; 1960: \$ 137.874.000). Ook bij de Israëlische uitvoer in het lopende jaar 1962 valt een achteruitgang van het aandeel van de landen van de E.E.G. te constateren. Hun aandeel in de totale Israëlische uitvoer beliep in de maanden januari-mei 1962 28,4 pCt. tegenover 31,5 pCt. in de eerste vijf maanden van 1961. Het E.E.G.-aandeel in de uitvoer

naar Europa beliep 41,3 pCt. tegenover 44,1 pCt. in de eerste vijf maanden van 1961.

De Israëlische uitvoer was als volgt verdeeld (in \$ 1.000):

	1960	1961
West-Duitsland	21.107	24.800
België	13.364	15.047
Nederland	12.414	12.843
Italië	10.578	12.067
Frankrijk	4.479	4.677
Luxemburg	0	3
	61.942	69.437
Totale uitvoer van Israël	216.605	245.280

De belangrijkste Israëlische uitvoergoederen waren: naar West-Duitsland: eieren (\$ 1,3 mln.), sinaasappelen (\$ 5,2 mln.), grapefruit, vruchtensappen, soja-olie, textielgoederen, geslepen diamant (\$ 2,8 mln.);

naar België: sinaasappelen, geslepen diamant (\$ 11,5 mln.);

naar Nederland: sinaasappelen (\$ 2,7 mln.), soja-olie, kunstmest, geslepen diamant (\$ 4,5 mln.);

naar Frankrijk: sinaasappelen, grapefruit, olienoten, preparaten voor zaad- en plantendesinfectie, geslepen diamant (\$ 1,3 mln.);

naar Italië: eieren (\$ 7,2 mln.), soja-olie, broom, kunstmest.

Indien Groot-Brittannië tot de E.E.G. zou toetreden, zou de afhankelijkheid van de buitenlandse handel van Israël van deze economische groep nog duidelijker naar voren komen. De cijfers t.o.v. Groot-Brittannië tonen het volgende beeld (in \$ 1.000):

	1960	1961
Invoer uit Groot-Brittannië	59.344	80.090
Uitvoer naar Groot-Brittannië	36.079	35.756

De belangrijkste goederen die Israël uit Groot-Brittannië heeft ingevoerd, waren: thee, ruwe rubber, wollen tops, smeerolie, chemicaliën, ruwe diamant, staal, motoren (vooral ook voor vliegtuigen), machines (vooral voor de textielindustrie), kabels, onderdelen voor radiotoestellen, automobielen en onderdelen, onderdelen van vliegtuigen, boeken.

Naar Groot-Brittannië werden vooral uitgevoerd: eieren (\$ 1,3 mln.), sinaasappelen (\$ 13,8 mln.), grapefruit (\$ 2,1 mln.), bewerkte diamant (\$ 4 mln.), textielgoederen en kleding.

Israël's handel met het, volgens art. 238 van het Verdrag van Rome geassocieerde, Griekenland beliep in 1961 bij de invoer \$ 1.955.000 (1960: \$ 1.074.000) en bij de uitvoer \$ 5.142.000 (1960: \$ 3.249.000). Ingevoerd werden uit Griekenland vooral tabak en katoen. Uitgevoerd werden naar dit land vooral autobanden, cement, pharmaceutica, kartonnen dozen, triplex.

De handel met de, volgens art. 131 geassocieerde overzeese gebieden was tot nu toe vrij onbelangrijk, doch zal in verband met de toenemende Israëlische activiteit in Afrika in de toekomst een uitbreiding plaats hebben.

¹⁾ „Israël's Foreign Trade (1961), Central Bureau of Statistics, Special Series No 132, Jerusalem 1962.

(I. M.)

§ N.V. SLAVENBURG'S BANK §

Algemeen valt te constateren dat het aantal artikelen, dat naar de landen van de E.E.G. wordt uitgevoerd, in verhouding tot de geleverde hoeveelheden, vrij groot is. Van Israëlsche zijde werd een lijst van niet minder dan 150 „items” ingediend, waarover tariefonderhandelingen wenselijk zou zijn. Er is echter gebleken dat een beperking op een kleiner aantal artikelen, dat voor Israëlsche uitvoer van bijzondere betekenis is, noodzakelijk zal zijn.

De toenadering van Israël tot de E.E.G. werd ingeleid door het devaluatiebesluit van 9 februari 1962, verbonden met een omvattend plan ter liberalisatie van de Israëlsche volkshuishouding. In de eerste jaren van het bestaan van de jonge staat is het protectionisme noodzakelijk geweest, omdat de ontwikkeling van de produktiekrachten van het land bespoedigd moest worden (waarbij het vakverbond, de „Histadroeth”, als ondernemer een belangrijke rol vervulde), voorts omdat de immigrantenstroom, bestaande uit de meest uiteenlopende groepen van mensen, opgenomen en geïntegreerd moest worden en tenslotte ook omdat door de geographische positie van het land veiligheidsoverwegingen van grote invloed moesten zijn.

Intussen is de agrarische en industriële produktie belangrijk gestegen en ondanks immigratie en hoger levenspeil is het waarborgen en de uitbreiding van de uitvoer én op agrarische én op industrieel gebied een dringende vereiste. Met ca. 30 pCt. van de totale uitvoer van Israël naar het gebied van de E.E.G., was dit land genoodzaakt voorbereidingen te treffen om het gevaar, voortkomende uit de tariefpolitiek van de „Common Market”, te kunnen voorkomen. Israël was dus een van de eerste landen die een missie bij de E.E.G. te Brussel hebben ingesteld.

Het was duidelijk dat vérgaande veranderingen in de economie van Israël moesten plaats hebben én tengevolge van de oprichting van de tolmuren van de E.E.G. én ook voor het geval dat de komende onderhandelingen uiteindelijk tot verlaging of opheffing van bepaalde invoer-

rechten van de E.E.G. zouden leiden. Want als tegenprestatie voor de beoogde opening van de markt van de E.E.G. moest Israël van haar kant er mede beginnen de beperkingen voor de invoer uit het buitenland op te heffen.

In zijn programmatische verklaring van 9 februari 1962 heeft de Israëlsche Minister van Financiën, de heer L. Eschkol, dan ook — behalve de vaststelling van een koers van drie Israëlsche ponden voor één dollar — de opheffing van het stelsel van meervoudige wisselkoersen en exportpremies, alsmede de geleidelijke opheffing van de heffingen op invoergoederen, van beschermende invoerrechten en van de administratieve invoerbeperkingen aangekondigd. Deze maatregelen zijn ondertussen reeds voor een groot gedeelte verwezenlijkt. De Israëlsche regering heeft bewezen dat de liberalisatie niet slechts een declaratie was, maar de grondslag voor de handelspolitiek van dit land zal vormen.

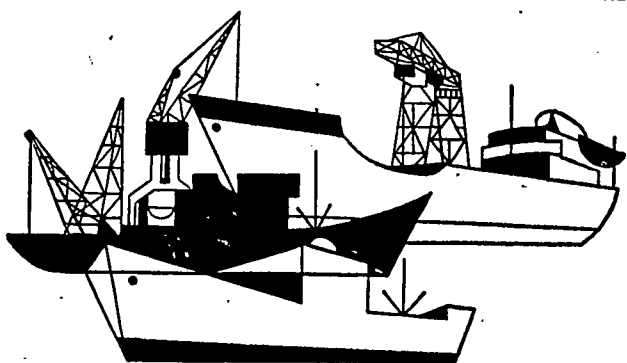
Zonder twijfel zal de liberalisatie van de buitenlandse handel vérgaande gevolgen voor de Israëlsche volkshuishouding, vooral ook voor de industrie, hebben. De volle omvang ervan is evenwel eerst te overzien wanneer de onderhandelingen met de E.E.G. zijn beëindigd en overeenkomsten voor de afzonderlijke artikelen gesloten zullen zijn. Reeds nu is echter duidelijk dat grotere efficiency, goedkopere produktie, redelijke prijsvorming en acceptabele levertermijnen, vereist zullen worden. Een te vlugge poging tot aanpassing aan de eisen van de E.E.G. en van de wereldmarkt zal echter tot vrij ongunstige gevolgen, vooral ook in de vorm van sluiting van industriële bedrijven enz., leiden. Daarom zal het noodzakelijk zijn, een ruime overgangstijd met tal van jaren in te schakelen, teneinde de nog jonge Israëlsche industrie in staat te stellen, de bedrijven en de calculatie aan de nieuwe situatie aan te passen.

De onderhandelingen tussen Israël en de E.E.G. zullen ingewikkeld en moeilijk zijn, aangezien voor elke afzonderlijke goederengroep de belangen van de verschillende leden van de E.E.G. alsmede van Israël in overeenstemming moeten worden gebracht. Het is te hopen dat er binnen redelijke tijd een totale regeling zal worden gevonden voor de handelsrelaties tussen Israël en de E.E.G., die de verdere ontwikkeling van de volkshuishouding van deze jonge staat, die van de goederenruil met zijn buurlanden is beroofd, zal bevorderen en ook voor de Europese landen de verbinding met deze, zij het ook kleine, markt zal verzekeren.

Holon (Israël).

Dr. R. R. LEVY.

(I. M.)

**N.V. CORNS. SWARTTOUW'S
STUWADOORS MAATSCHAPPIJ**

ROTTERDAM

AMSTERDAM-ANTWERPEN-GENT

MOMBASA-DAR ES SALAAM-TANGA-MTWARA

BOEKBESPREKING

REVUE PASSEERT DE REVUE

(Tweede rapport n.a.v. het lezerskringonderzoek van de Geïllustreerde Pers)

Reeds eerder hebben wij met waardering geschreven over het grote lezerskringonderzoek, dat de Geïllustreerde Pers N.V. heeft opgezet, en dat in 1961 door Attwood Statistics werd uitgevoerd ¹⁾. Wij hadden kunnen weten, dat de Geïllustreerde Pers niet bij Margriet alleen leeft — hoe formidabel het aantal lezers van dit blad ook is. Het duidelijkste bewijs hiervan levert het tweede rapport n.a.v.

¹⁾ Zie de besprekingen „Voorlichting door doorlichting” („E.-S.B.” van 11 juli 1962) en „Van eigen huis en haard” („E.-S.B.” van 31 oktober 1962).

dit onderzoek, dat betrekking heeft op het weekblad Revue.

In de voorgaande besprekingen hebben wij het accent gelegd op de methodiek van het onderzoek en de Nederlandse verbruiksgewoonten van al dan niet duurzame consumptiegoederen, welke als projecties uit deze steekproef konden worden afgeleid. Deze zelfde gegevens zijn ook weer te vinden in de vier Revue-deelrapporten, die sindsdien zijn uitgekomen. Zij behoeven geen nadere toelichting.

Nu wij echter een inzicht hebben verkregen met betrekking tot de lezerskringen van zowel Margriet als Revue, is het interessant de bladen zelf eens aan bod te laten komen, en deze te vergelijken. Het meest opvallende verschil tussen beide „audiences” vloeit voort uit het karakter van de twee bladen: Margriet is meer een „leesblad” (voor dames), Revue daarentegen meer een „kijkblad” (voor allen). Dit komt op verschillende plaatsen in deze rapporten tot uiting, zoals bij de verdeling van de lezers naar sexe (de man/vrouw verhouding onder de lezers ligt bij Margriet op ca. $\frac{3}{5}$ en bij Revue op $\frac{9}{10}$), en bij de indeling naar wijze van verkrijging van het blad (het percentage lezers „via abonnement” is ongeveer 60 bij Margriet en 45 bij Revue). Het meest sprekend is in dit opzicht, evenwel het aantal lezers per exemplaar, welk aantal voor Margriet op 4,7 en voor Revue op maar liefst 6,6 wordt geschat. Dit onderscheid moet in feite gecorrigeerd worden voor de invloed die uitgaat van de totale oplage — de Margrietoplage is bijna het drievoudige van de Revue-oplage — maar is niettemin tekenend.

De mammoet-lezerskring van Margriet heeft mede tot gevolg, dat het Margrietgezin nauwelijks afwijkt van de Nederlandse standaard. Voor Revue is deze afwijking echter groter: de „onkerkelijkheid” en de „jeugdigheid” der lezers is hier geprononceerder dan gemiddeld in ons land. Ook maatschappelijk gezien is er onderscheid. Revue wordt relatief meer gelezen in de minder welgestelde lagen van de bevolking, met name in gezinnen waarvan het hoofd in loondienst werkzaam is.

Wanneer wij de verbruiksgewoonten van de Revue-lezers beschouwen blijken dergelijke kwalificaties echter nauwelijks relevant. Ook voor Revue constateren we een

Beleg modern - beleg in

INTER
UNIE

N.V. Internationale Beleggings Unie „Interunie”, Postbus 617, Den Haag

(I. M.)

grote uniformiteit, m.a.w. een vrijwel gelijke penetratie op alle deelmarkten van lezers.

Onze opvattingen over deze rapporten blijven onveranderd, dus gunstig. De „audience-research” in Nederland en de studie over het bezit van duurzame gebruiksgoederen zijn met deze onderzoeken ongetwijfeld verrijkt. Voor de „concurrentie” geldt dit waarschijnlijk (op korte termijn althans) veel minder. Maar over dit laatste behoeft de Revue- noch de „E.-S.B.”-lezer zich gelukkig zorgen te maken.

Rotterdam.

G. J. AEYELTS AVERINK.

GELD- EN KAPITAALMARKT

Geldmarkt.

September en oktober zijn maanden, die doorgaans met spanningen op de binnenlandse geldmarkt gepaard gaan. In deze periode zou men niet verwachten, dat de banken uitbreiding geven aan haar uitzettingen op de buitenlandse open en besloten geldmarkten. Toch blijkt uit de statistiek van de representatieve handelsbanken, dat sedert juli deze instellingen weer meer termijndeposito's — deze vorm speelt bij de uitzettingen op de open markt een grote rol — in het buitenland zijn gaan aanhouden. Siads eind juli heeft de stijging f. 233 mln. bedragen. De renteverhoudingen tussen ons land en het buitenland, waarbij men ook aan de Eurodollarmarkt moet denken, enerzijds en de ontwikkeling van het termijndisagio anderzijds bepalen grotendeels de bewegingen in de uitzettingen. T.a.v. het termijndisagio is in het lopende jaar de interventiepolitiek van de Federal Reserve Bank of New York van belang, door welke politiek als het ware een prijsbodem in de valutatermijnmarkt is gelegd.

Wat betekent
open
bewaring
van effecten

bij de Kas-Associatie

Bewaring in brand- en inbraakvrije kluizen. Deskundige behandeling der stukken. Verzilvering van coupons en dividenden. Lichting van nieuwe coupon- en dividendbladen. Nazien van uitlotingen en aflosbaarstellingen. Voortdurende administratie. Aankopen en verkopen via uw commissionair.

KAS-ASSOCIATIE ⚡

spuistraat 172 amsterdam

Voor vacerende functies en beschikbare krachten

op hoog niveau zijn de advertentiekolommen van „Economisch-Statistische Berichten” het aangewezen medium:

1e) Omdat Uw annonce onder de aandacht komt van stafpersoneel in de grote bedrijven

2e) Omdat Uw annonce wordt gelezen door diegenen, die de zakelijk belangrijke beslissingen nemen, of daarbij van grote invloed zijn.

De langere buitenlandse kredietverlening der banken laat in september en oktober juist een tegengesteld verloop zien. Nadat in eerstgenoemde maand een beperkte daling met f. 22 mln. was opgetreden, verminderde in oktober deze kredietverlening met f. 105 mln. In vergelijking tot ultimo 1961 is de stand dezer kredieten nauwelijks veranderd.

De contractie van bankpapier in de laatste weken duurt voort. Men behoeft over niet zoveel fantasie te beschikken om te weten, dat de jaar-ultimostijging voor de deur staat. Omdat geen schatkistpapier vervalt en tegen het einde van het jaar nogal wat belastingbetalingen plegen te geschieden zal van hulp van de staat niet veel mogen worden verwacht. De banken zullen op eigen kracht zijn aangewezen, tenzij De Nederlandsche Bank besluit een handje te gaan helpen wanneer de spanning in het eerste deel van de komende kasreserveperiode, die 24 december begint, te groot wordt.

Kapitaalmarkt.

De beleggingen der handelsbanken op de kapitaalmarkt beginnen enige aarzeling te tonen. Na een regelde maandelijkse stijging vindt, na het einde juli bereikte hoogtepunt met f. 753 mln., daarna elke maand een lichte afbrokkeling plaats, waardoor sedert de genoemde top werd bereikt de omvang van de kapitaalmarktbeleggingen met f. 36 mln. achteruit is gelopen. Hierin kan men een aanwijzing zien, dat het beleggingsbeleid der banken niet alleen door de ontwikkeling van bij haar gedeponeerde spaargelden afhangt want deze nemen nog steeds toe, doch ook van de algemene liquiditeitspositie, die in het najaar moeilijker ligt dan in het algemeen in andere delen des jaars.

In 1961 heeft de Bank voor Nederlandsche Gemeenten d.m.v. obligatieleningen netto f. 99 mln. aangetrokken en langs de weg van het plaatsen van ondershandse leningen het driedubbele, nl. f. 323 mln. In 1962 liggen de verhoudingen anders. Tot 1 oktober werd ondershands f. 164 mln. opgenomen en door plaatsing van obligaties f. 153 mln. De Bank heeft nu echter een vierde emissie van f. 100 mln. aangekondigd, zodat wanneer wij de opbrengst hiervan bijtellen wij op f. 252 mln. komen. Hoewel met nog komende aflossingen geen rekening kan worden gehouden, mag in elk geval worden aangenomen, dat de ondershandse lening iets van haar aantrekkelijkheid heeft verloren. Elders op deze markt hoort men eenzelfde geluid. Naar

de oorzaak van de vertraging in de na-oorlogse opmars der leningen op schuldbekentenis moet men gissen.

Indexcijfers aandelen: (1953 = 100)	27 dec. 1961	H. & L. 1962	7 dec. 1962	14 dec. 1962
Algemeen	410	431 — 295	349	343
Intern. concerns	566	594 — 384	469	459
Industrie	366	396 — 292	325	322
Scheepvaart	184	186 — 126	132	133
Banken	253	270 — 221	251	254
Handel enz.	160	171 — 122	151	150

Bron: A.N.P.-C.B.S., Prijscourant.

Aandelenkoersen.

Kon. Petroleum	f. 126,70	f. 150,80	f. 152,40
Philips G.B.	f. 246,10	f. 148,70	f. 138,20
Unilever	f. 189,70	f. 139,50	f. 137,30
Robeco	f. 252,50	f. 208	f. 207
Hoogovens, n.r.c.	776	576	556½
A.K.U.	404¾	405	404½
Kon. Zout-Ketjen, n.r.c.	1.070	766	732½
Zwanenberg-Organon	1.024	901	888
Interunie	f. 228	f. 188	f. 186,50
Amsterd. Bank	396	383	386½

New York.

Dow Jones Industrials	731	652	648
-----------------------------	-----	-----	-----

Rentestand.

Langl. staatsobl. a)	4,12	4,25	4,27
Aand.: internationalen a)	2,83 b)	.	3,23
lokale a)	3,55	.	3,81
Disconto driemaands schatkist- papier	1¾	17/8	17/8

a) Bron: Veertiendaags beursoverzicht Amsterdamsche Bank.

b) 19 december.

C. D. JONGMAN.

BELANGRIJKE INDUSTRIËLE ONDERNEMING

in het Zuiden van het land

zoekt een

ADMINISTRATEUR

die belast zal worden met de leiding van de administratie in de ruimste zin. Tot zijn taak zal o.m. behoren het uitbrengen van bedrijfsanalytische rapporten en het adviseren van de directie in financieel-economisch opzicht.

Gezocht wordt iemand van tenminste 35 jaar, die naast toereikende administratief-economische vorming, ook een goede bedrijfservaring bezit.

Eigenhandig geschreven sollicitaties met recente pasfoto gelieve men te richten, onder letters B.E.S., aan het

GEMEENSCHAPPELIJK INSTITUUT
VOOR TOEGEPASTE PSYCHOLOGIE
WILHELMINAPARK 25 - TILBURG

CENTRAAL BEHEER

Instelling van onderlinge VERENIGINGEN voor
VERZEKERING EN DIENSTVERLENING
ten behoeve van het bedrijfsleven.

PENSIOEN-RISICO:

collectieve ouderdoms-, wedu-
wen-, wezen- en invaliditeits-
verzekering.

BRAND-RISICO:

brand- en bedrijfsschadeverze-
kering van industriële en andere
objecten.

MOLEST-RISICO:

verzekering tegen oorlogsscha-
de, stormschade en andere risi-
co's.

VERVOER-RISICO:

transportverzekering van goe-
derezendingen in binnen- en
buitenland.

WET-RISICO:

bedrijfs-w.a.-verzekering, motor-
rijtuigverzekering, ongevallen-
verzekering voor inzittenden van
automobielen.

**VERENIGING
VOOR CENTRALE
ELEKTRONISCHE
ADMINISTRATIE
(C.E.A.):**

loon-, voorraad-, debiteurenad-
ministratie; facturering enz. met
behulp van elektronische appa-
ratuur.

Geniet de voordelen van aansluiting bij deze
verenigingen.

*Onderling
kosten
dragen
betekent
kosten
besparen*

**CENTRAAL
C.B.
BEHEER**

BOS EN LOMMERPLANTSOEN 1 AMSTERDAM-W. TEL. 134971 - POSTBUS 8400

HOLLANDSCHE SOCIETEIT VAN LEVENSVZERKERINGEN N.V.

Hoofdkantoor Nederland:
Herengracht 475, Amsterdam-C. tel. 221322
Head Office Canada:
1130 Bay Street, Toronto 5

...meer dan anderhalve
eeuw levensverzekering

drukwerk binnen 't uur gereed

Formulieren, prijslijsten, briefpapier, folders enz. drukt u in eigen bedrijf in iedere gewenste kleur en hoeveelheid. Geen opslagruimte en geen verspilling bij wijzigingen. Voor snel drukwerk een A·B·DICK kantoordrukmaschine. Zeer eenvoudige bediening. Volledige instructie.

Vrijblijvend
informatie.

Vrijblijvend
demonstratie

A·B·DICK - HOLLAND N.V.,
OUDENOORD 111/117 - UTRECHT TEL. 030-22441, POSTBUS 184

VEREENIGDE ACCOUNTANTSKANTOREN

Bij ons kantoor te Amsterdam, J. J. Viottastraat 48, telefoon (020) 734671, vaceert de functie van een

ACCOUNTANT-MEDEWERKER

in de leeftijd van 35 tot 40 jaar.

Gegadigden kunnen zich voor nadere informaties rechtstreeks wenden tot bovengenoemd adres.

Uitgebreide magazijn- en voorraadadministratie

onder andere:

- ★ Controlelijsten
 - ★ Voorraad mutatiestaten per artikel met cumulering van aantallen, bedragen, prijsverschillen, etc.
 - ★ Inventarislijsten, alle soorten tellingen
 - ★ Lijst van niet gemuteerde artikelen onder vermelding per artikel van datum laatste mutatie (inkoopbeleid)
 - ★ Signalering van minimum- en maximumvoorraden
 - ★ Bestellijst van die artikelen die volgens de inventarislijst beneden de minimumvoorraad komen
 - ★ Lijst van nog te ontvangen facturen, omdat veelal de ontvangstbon voor de juiste aantallen voorraad onder artikel standaard prijsberekening mee verwerkt dient te worden.
 - ★ Inkoopboek
 - ★ Interne cumulatieve huurberekening naar kostensoort en kostenplaats van b.v. machines, gereedschap, etc.
 - ★ Gecumuleerde verdeelstaten van kostensoort en kostenplaats zichtbaar naar aantallen en bedragen
 - ★ Beleidsgegevenlijst bestemd voor de directie met direct afleesbare investeringen, voorraden en/of andere kosten met subtotaal per artikelgroepen, totaal per kostenplaats alsmede totaal-generaal van alle kostenplaatsen.
 - ★ Vele andere mogelijkheden
- SNELLE AFLEVERING waardoor deze gegevens ook inderdaad BELEIDSGEGEVENS zijn.

N.V. Instituut voor Electronische Administratie

Glashaven 10A, Tel. (010) 12 57 51-12 78 43
POSTBUS 1288 - ROTTERDAM

Het Landbouw-Economisch Instituut

vraagt voor de afdeling Streekonderzoek:

1. EEN ERVAREN ACADEMISCH GEVORMDE SOCIAAL-ECONOOM

Ruime kennis van de land- en tuinbouw is vereist. Deze medewerker zal ten behoeve van het agrarisch sociaal-economisch onderzoek in Haarlem worden gestationeerd.

2. EEN ACADEMISCH GEVORMDE SOCIAAL- ECONOOM

Kennis van de landbouw is vereist. Na een inwerkperiode van ongeveer vier maanden op het kantoor in Den Haag zal deze medewerker ten behoeve van het streekonderzoek in Noordbrabant te Tilburg worden gestationeerd.

3. EEN ACADEMISCH GEVORMDE SOCIAAL- ECONOOM

Kennis van de landbouw strekt tot aanbeveling. Standplaats: Den Haag.

4. EEN MIDDELBAAR-SOCIOLOGISCHE MEDE- WERKER

Cand. Soc.geogr. of sociologie, diploma Sociale Academie of onderwijzersakte met diploma derde leerkring. Kennis van de plattelandssamenleving strekt tot aanbeveling. - Standplaats: Den Haag.

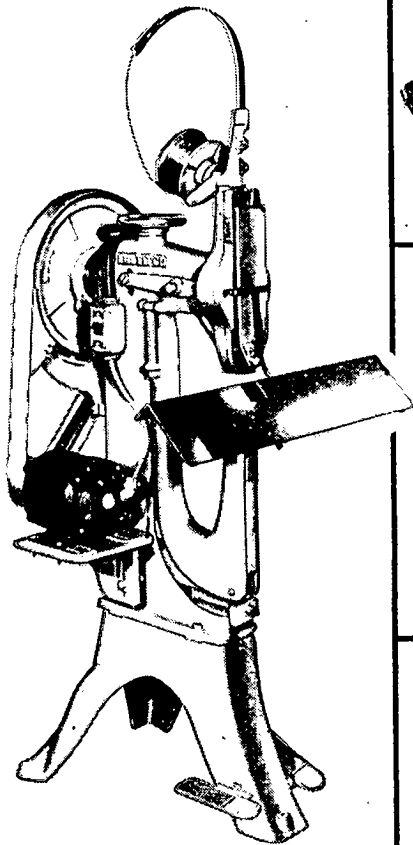

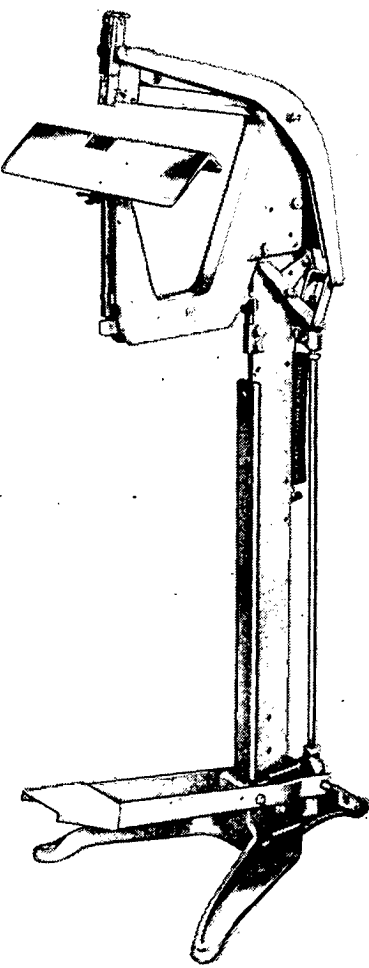
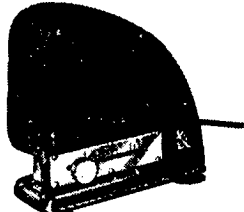
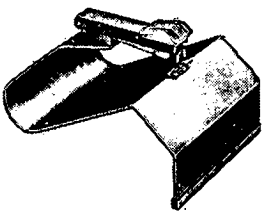
Voor de functies vermeld onder de no's 1 t/m 3. bedraagt het maandsalaris f. 779,50—f. 1452,50 + 4 % huurcompensatie.

Het maandsalaris voor de onder 4 vermelde functie bedraagt f. 526,— - f. 959,50 + 4 % huurcompensatie.

Brieven met volledige inlichtingen met vermelding van het huidige salaris en de functie, waarnaar wordt gesolliciteerd, naar Conradkade 175, Den Haag.

Voor het hechten van blocs, brochures en tijdschriften
voor kleine of voor grote oplagen

heeft **BOSTITCH** de meest geschikte hechtmachine

 <p>BOSTITCH No. 7 de bedrijfszekere elektrische draadhechtmachine voor grote hoeveelheden hechtwerk tot 22 mm dikte. In een oogwenk om te zetten van vlak- tot zadelhechting.</p>	 <p>BOSTITCH 1/2 CRL is een hand-hechtapparaat met een groot doordringingsvermogen voor bloc-hechting tot 12 mm.</p>	 <p>BOSTITCH EHFS is een uitermate praktische machine voor vlak- en zadelhechting. Ideale machine voor b.v. huisdrukkerijen. Werkt met voorgedrukte hechnieten, maximale hecht-dikte ca. 10 mm.</p>
	 <p>BOSTITCH Bostomatic, het elektrische hechtapparaat met micro-switch. Speciaal geschikt voor kantoren, waar grote hoeveelheden circulaire, folders enz. voor b.v. direct mail campagnes gehecht moeten worden.</p>	
	 <p>BOSTITCH B-8 Zadelhechtmachine voor kantoorgebruik, waarmede met gemak brochures van ruim 100 pagina's nauwkeurig in de rug gehecht kunnen worden.</p>	

BOSTITCH, INC., U.S.A.

Geautoriseerd Vertegenwoordiger
DEKKER-VERPAKING N.V.
W. Fenengastraat 21, Amsterdam
Tel. 59765 (4 lijnen)

hechten beter—hechten sneller

BOSTITCH
hechtmachines en hechnieten

*wettig gedeponeerd

KWANTITEIT of KWALITEIT ?

Wanneer het U vooral om de kwantiteit van de reacties op door Uw onderneming geplaatste personeelsannonces gaat, dan menen wij er goed aan te doen U tevoren te moeten afraden deze annonces in „E.-S.B.” te plaatsen. Hondertden reacties voorspellen wij U beslist niet.

★

Wilt U echter een indruk hebben van de kwaliteit van de binnenkomende reacties, dan zal het U interesseren dat talrijke grote ondernemingen regelmatig „E.-S.B.” inschakelen als medium voor het oproepen van functionarissen op hoog niveau. De ervaring leert deze bedrijven namelijk dat een oproep in „E.-S.B.” geplaatst, een prima selectie van het aantal reacties betekent, hetgeen een niet onbelangrijke aanwijzing is wat betreft het „aanbod”.

★

Zoekt U het in de kwaliteit van de reacties op Uw personeelannonces, dan geven wij U ernstig in overweging om „E.-S.B.” als medium in te schakelen.

Advertentie-afdeling
Postbus 42 — Schiedam

DE N.V. HELMONDSCHHE TEXTIEL MAATSCHAPPIJ

verkoop-organisatie van

DE WIT'S TEXTIEL NIJVERHEID N.V. te Helmond

overweegt haar staf uit te breiden met een specialist die de Directie kan adviseren op het gebied van

verkoopanalyse en marktonderzoek

De taak van deze functionaris zal bestaan in:

- het systematisch analyseren en interpreteren van eigen en externe verkoopgegevens;
- het ontwerpen en voorstellen van procedures voor commerciële berichtgeving;
- het onderhouden van contacten met instellingen die op dit gebied werkzaam zijn;
- het benaderend vaststellen van marktpotentieel en voorstellen van verkoopquota.

Voor deze functie wordt gezocht naar iemand die zich op grond van studie (economie of H.Text.S., economische richting) en ervaring, die niet noodzakelijk op het gebied van textielproducten hoeft te zijn opgedaan, binnen redelijke tijd in deze functie kan inwerken. Leeftijd \pm 30 jaar.

Zij die menen over de nodige kwaliteiten voor het vervullen van deze functie te beschikken, worden uitgenodigd schriftelijk te solliciteren met vermelding van alle voor een voorlopige beoordeling benodigde gegevens.

Sollicitaties te richten aan de Directie van de N.V. Helmondsche Textiel Maatschappij, Postbus 12 te Helmond.

Grote metaalverwerkende industrie in het westen des lands
vraagt op korte termijn voor haar hoofdadministratie een

Bedrijfseconoom

Gedacht wordt aan een medewerker met belangstelling voor administratieve vraagstukken

Leeftijd 30 tot 35 jaar, Drs. Economie en/of gevestigde accountantsstudie

Uitstekende perspectieven worden in uitzicht gesteld

Contacten zullen vertrouwelijk worden behandeld

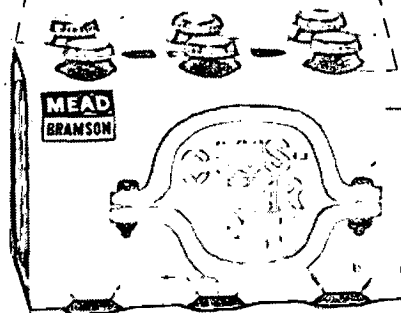
Brieven onder nr. E.-S.B. 51-1, Postbus 42, Schiedam

„Mijne Heren..,

...dit is een Cluster Pak”

Cluster Pak, de veelvoud-verpakking voor 2 tot 10 flessen of blikken, heeft zijn intrede gedaan in Europa. In de V.S. is Cluster Pak sinds 10 jaar een begrip. Bij alle brouwerijen, bij de grote frisdrankenindustriën en bij de conservenfabrieken. Ook hier te lande is thans menige staf-bespreking aan Cluster Pak gewijd.

Want Cluster Pak is een veelvoud-verpakking met zeer vele voordelen. Cluster Pak's kunnen volautomatisch worden aangebracht, met snelheden van 40 tot 200 verpakkingen per minuut. Elk Cluster Pak fungeert, dank zij het brede voorfront, als showkaart op de verkoop-punten.

Veelvoud-verpakking leidt tot veelvoud-verkoop.

MEAD
BRAMSON

Uitvoerige documentatie, voor uw directie-bespreking wordt u gaarne verstrekt door
MEAD-BRAMSON N.V., GROTE KOPPEL 14-16, AMERSFOORT. Tel 03490-21114

HOTEL
RESTAURANT
„Het Witte Paard“
Groenezoom 245
Rotterdam-Zuid - Tel. 19 20 20

SPECIALE KERSTMENU'S vanaf f 17,50

Tafelreservering gewenst

GEMEENTE BREDA

Bij de dienst van OPENBARE WERKEN, afd. stadsontwikkeling, wordt gevraagd:

HOOFD VAN DE SOCIOGRAFISCHE SUB-AFDELING

Deze functionaris is belast met het sociaal-wetenschappelijk onderzoek ten behoeve van alle gemeentelijke instellingen, alsmede met het onderzoek ten behoeve van enige intercommunale lichamen.

Voor deze functie wordt gevraagd een academisch gevormde kracht met ruime ervaring op het gebied van het sociaal-wetenschappelijk onderzoek.

Geboden wordt een zeer gevarieerde en zelfstandige werkring.

Het salaris bedraagt f 921,— tot f 1.170,— per maand, exclusief a.o.w.- en huurcompensatie. Aanstelling boven het minimum is niet uitgesloten. Sollicitaties binnen veertien dagen na verschijnen van dit blad aan de directeur van openbare werken, Wilhelminapark 27, Breda.

EERSTE NEDERLANDSCHE

PENSIOENREGELINGEN

**RISICO-HERVERZEKERING
VAN PENSIOENFONDSEN**

BUREAU VOOR COLLECTIEVE CONTRACTEN
JOHAN DE WITTLAAN 50 'S-GRAVENHAGE
POSTADRES: POSTBUS 5 TEL. (070) 5143 51

HET LANDBOUW-ECONOMISCH INSTITUUT

vraagt:

HOOFD

voor de afdeling Algemeen Economisch Onderzoek.

Deze afdeling bestaat uit ± 20 personen waaronder 9 academici.

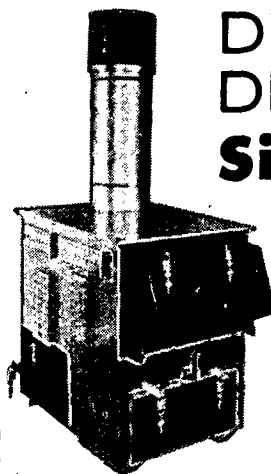
Het werkkterrein bestaat uit economisch onderzoek over ontwikkelingstendensen in de landbouw, onderzoek naar vraag- en aanbodelasticiteiten, programmeringsvraagstukken, input-outputanalyses etc.

Gezocht wordt een econoom die door zijn persoon en ervaring in het economisch onderzoek het vermogen bezit het werk van deze afdeling te leiden en te stimuleren.

Kennis van de landbouw is niet strikt noodzakelijk.

Salariëring volgens Rijksschaal 151. Het te bereiken maximum in deze schaal bedraagt thans f 21.870,— per jaar (excl. 4 pCt. vakantietoeslag).

Brieven met volledige inlichtingen naar Conradkade 175, Den Haag.

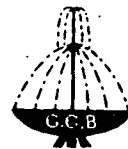

**DIT IS
DE
Silent Glow
destroyer**

een papier
verbrandingsoven
voor het volledig
vernietigen van:

- * vertr. en geheime papieren
- * acten
- * documenten
- * tekeningen
- * systeemkaarten
- * boeken
- * polissen
- * foto's enz. enz.

VRAAGT UITGEBREIDE FOLDER
importeur voor de Benelux

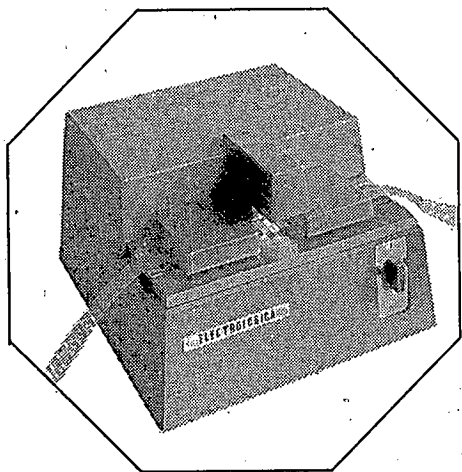
gebr. Geertjes NV
assen

Telefoon (05920) 4646

EEN TOEPASSING VAN DE NEDERLANDSE COMPUTER

X1

N.V. ELECTROLOGICA

Stadhoudersplantsoen 214
Postbus 207
's-Gravenhage
tel. 070 - 514641

X1

KLASSE	I	II	III	IV
1	12	232	2491	44
	88	511	4017	45
2	32	1100	312	91
	66	1830	906	116
3	1	-	3	2
	14	-	6	6
4	3	11	28	2
	12	16	125	7
5	35	115	324	14
	74	318	618	
6	2	14		
	7			

Met haar nieuwe ponsbandlezer-EL 1000 heeft Electrologica een uiterst snel en betrouwbaar invoerorgaan voor haar elektronische reken- en administratiemachine ontwikkeld. Een voorbeeld van zijn nut: Een grote gemeente in ons land legt voor iedere hotelgast ● HET HOTELNUMMER ● DE DAGEN VAN AANKOMST EN VERTREK ● HET LAND VAN HERKOMST in 10 symbolen in ponsband vast. De EL 1000 leest in één seconde de ponsingen voor 80 hotelgasten.

De X1, die in één seconde 15000 optellingen kan uitvoeren, telt het aantal gasten en overnachtingen. Zij rangschikt deze naar landen van herkomst en hotelklassen. Alle telresultaten drukt zij in een staat af.

Een simpel voorbeeld, maar.....
OOK U KUNT VOOR EEN GOEDE BEDRIJFS-
VOERING NIET ZONDER STATISTIEKEN (ook al
hebt u zelf geen X1). PONSBANDEN - DIE WEINIG
KOSTEN - WORDEN IN STEEDS MEER ADMINI-
STRATIES TOEGEPAST.

De EL 1000 leest in een seconde 1000 symbolen in 5-, 7- of 8-gats ponsband en brengt de op volle snelheid - 2,5 m/sec. - lopende band binnen 2-mm tot stilstand.

Abonneert U op

DE ECONOMIST

Maandblad onder redactie van

Prof. P. Hennipman,
Prof. A. M. de Jong,
Prof. F. J. de Jong,
Prof. P. B. Kreukniet,
Prof. H. W. Lambers,
Prof. J. Tinbergen,
Prof. G. M. Verrijn Stuart,
Prof. J. Zijlstra.

★

Abonnementsprijs f 22,50;
fr. p. post f 23,60; voor studenten f 19,—; fr. per post f 20,10.

Abonnementen worden aangenomen door de boekhandel en door uitgevers

DE ERVEN F. BOHN
TE HAARLEM

CALTEX PETROLEUM MAATSCHAPPIJ (NEDERLAND) N.V.

te 's-Gravenhage heeft gelegenheid tot plaatsing van een N.I.v.A.- of V.A.G.A.-accountant in de functie van

HOOFD INTERNE ACCOUNTANTSDIENST

Naast de verantwoordelijkheid voor de controle-activiteiten van zijn afdeling houdt hij zich tevens bezig met het ontwerpen en verbeteren van administratieve methodieken bij de eigen N.V. en haar dochterondernemingen. Hierbij werkt hij ten nauwste samen met de functionarissen die verantwoordelijk zijn voor het gebruik van de moderne elektronische administratie-machines. Daarom is het noodzakelijk dat sollicitanten interesse hebben voor en bij voorkeur enige ervaring hebben op het gebied van de administratieve organisatie. Leeftijd omstreeks 35 jaar.

Eigenhandig (niet met ballpoint) geschreven brieven met inlichtingen over leeftijd, opleiding en praktijk en vergezeld van een recente pasfoto vóór 7 januari a.s. aan de Nederlandsche Stichting voor Psychotechniek, Wittevrouwenkade 6, Utrecht, onder nummer E.S.B. 52898.

DE TWENTSCHE BANK N.V.

Gecombineerde Maandstaat op 30 november 1962

Kas, Kassiers en Dag-geldleningen . . . f	86.263.424,52	Kapitaal f	60.500.000,-
Nederlands		Reserve	46.500.000,-
Schatkistpapier . .	389.500.000,-	Deposito's op Termijn „	739.892.022,-
Ander Overheidspapier „	155.618.622,58	Crediteuren	825.361.239,46
Wissels	17.710.848,99	Geaccepteerde Wissels „	964.366,70
Bankiers in Binnen- en Buitenland.	210.233.547,65	Door Derden	
Effecten, Syndicaten en Waarden.	71.094.926,15	Geaccepteerd	76.361,44
Prolongaties en Voorschotten tegen Effecten „	68.149.841,66	Overlopende Saldi en Andere Rekeningen „	62.175.156,36
Debiteuren	724.916.661,06		
Deelnemingen (incl. Voorschotten) . . .	6.881.273,35		
Gebouwen.	5.000.000,-		
	<u>f 1.735.369.145,96</u>		<u>f 1.735.369.145,96</u>

FRIESLAND

INDUSTRIALISATIE-
RAAD DER
FRIESE KERNEN

een voorbeeld van geslaagde industrialisatie

Industrieel Friesland is dichterbij dan u denkt. De ontsluiting van de gehele provincie door middel van moderne land- en waterwegen is voltooid, terwijl binnen enkele jaren de verbinding met het Westen en het centrum van het land nog belangrijker korter zal worden, dank zij de IJsselmeerpolders.

In industrieel denken en economisch handelen is Friesland op de hoogte van de tijd. Men kan zich daarvan niet beter overtuigen, dan door persoon-

lijk naar Friesland te komen en contact op te nemen met de Industrialisatie-raad, onder welks auspiciën de elf industrie-kernen tot toenemende bloei komen.

Het is inderdaad verrassend te zien hoe snel de industriële bedrijvigheid in deze voorheen agrarische provincie toeneemt.

De ondernemer die vooruit kijkt, kijkt naar Friesland

Dit zijn de 11 kernen: Bergum - Dokkum - Drachten - Harlingen - Heerenveen - Kootstertille (gem. Achtkarspelen) - Leeuwarden - Lemmer - Oosterwolde - Sneek - Wolvega.

Friesland kunt u bouwen

Inlichtingen: de Industrialisatie-raad der Friese Kernen, Sophialaan 1, Leeuwarden, tel. (05100) 28144-28145.

Sluit uw verzekering bij de

Algemeene Friesche Levensverzekering-Maatschappij

VEREENIGING VAN LEVENSVERZEKERING EN LIJFRENTEN

„De Groot-Noordhollandsche van 1845”

Algemeene Friesche Brandverzekering-Maatschappij N.V.

LEEWARDEN, BURMANIAHUIS

AMSTERDAM, VAN BRIENENHUIS

ROTTERDAM - DEN HAAG - UTRECHT - GRONINGEN - HENGELO - HAARLEM

MAANDSTAAT (IN GULDENS) PER 30 NOVEMBER 1962

	<i>vorig jaar</i>	<i>30 nov. 1962</i>		<i>vorig jaar</i>	<i>30 nov. 1962</i>
DEBET			CREDIT		
Kas, kassiers en daggeldleningen	f 216.721.049	f 154.128.151	Kapitaal	f 90.010.000	f 90.010.000
Nederlands schatkistpapier	f 511.952.658	f 518.031.978	Reservefonds	f 59.000.000	f 75.000.000
Ander overheidspapier	f 28.935.471	f 65.833.066	Leningen Mij voor Middellang Crediet (en 3 pCt. Deposito- oblig. per 1962*)	f 129.396.000	f 142.033.000
Wissels	f 30.706.022	f 50.290.584	Deposito's op termijn	f 502.789.603	f 507.674.706
Bankiers in binnen- en buitenland	f 330.930.508	f 330.173.518	Crediteuren	f 1.723.559.218	f 1.766.721.435
Effecten en syndicaten	f 95.281.681	f 122.959.454	Geaccepteerde wissels	f 31.616.153	f 30.012.474
Prolongatiën en voorschotten tegen effecten	f 123.851.808	f 132.377.432	Door derden geaccepteerd	f 293.324	f 398.456
Debiteuren	f 1.267.306.989	f 1.311.281.523	Overlopende saldi en andere rekeningen	f 107.935.400	f 119.407.824
Deelnemingen (incl. voorschotten)	f 38.913.511	f 46.181.210			
Gebouwen	f 1	f 1			
	f 2.644.599.698	f 2.731.257.895		f 2.644.599.698	f 2.731.257.895

*) afgelost per 15 november 1962

AMSTERDAMSCH E BANK

